

ANTONIO ZAVALA

MIXIOETAKO BERTSOAK – II

MIXIOETAKO BERTSOAK

II

AUSPOA LIBURUTEGIA

(165)

Auspoa Liburutegia
(EDITORIAL AUSPOA)

Plaza Santa María, 2 – Tolosa, Gipuzkoa
Tel. (943) 67 12 82

ANTONIO ZAVALA

**MIXIOETAKO
BERTSOAK
II**

AUSPOA LIBURUTEGIA
1983

© Auspoa Liburutegia (Tolosa - Guipúzcoa)

Fotokonposatzalle: Lente - Estella

Inprimatzalle: Gráficas Lizarra, S. L., Estella (Navarra)

ISBN: 84 - 7158 - 108 - 6 (Tomo II)

ISBN: 84 - 7458 - 106 - x (Obra completa)

Depósito Legal: NA. 639 - 1983

Julio 1983

ARKIBIDEA

(1899) Bertso Berriak bear dan baimenarekin Franzisko Arregi'k jarriyak.....	9
(1901) Bertso Berriak Tomas Olano'k ja- rriak.....	13
(1907) Bertso Berriak: «Milla bederatzi eun gañera zazpiya...».....	23
(1908) Bertso Berriak Zumaia'ko Misiyuari ja- rriyak.....	29
(1908) Bertso Berriak Mutiloa'ko Misio San- tuari 1908'garren urtean jarriak.....	37
(1909) Bertso Berriak Errezill'ko Misio San- tuari jarriak.....	43
(1909) Bertso Berriak Arsubaga zarrak ja- rriak.....	53
(1912) Bertso Berriyak Orio'ko Misiyuari ja- rriyak.....	63
(1912) Jesusen Konpañiako Aita Aizpuru eta Basabe misioneruei jarriak.....	71
(1916) Bertso Berriak Zumaia'ko misiyuari ja- rriak.....	77
(1920) Bertso Berriyak Oriyo'ko Misiyo San- tuari jarriyak.....	85
Belguntzaren oroigarri: «Aita Jaun Goikoaren Seme Jesusekin...».....	97
Bertso Berriyak Usurbil'ko Mixiyuan omenez Aizarna'k jarriyak.....	103
(1935) Bertso Berriyak Marzial Urtxegiak ja- rriyak.....	111
(1950) Mixio Santuaren oroimenean Nekaza- bal'ek Zarautz'en, 1950'garren urtean.....	117
(1956) Bertso Berriak: «Bertso berri batzuek jartzera nijua...».....	127
(1965) Bertso Berri-berriak gure Mixiyoari ja- rriak Donamaria'n.....	131
Zenbait bertso ta doñu.....	139

«1899»

BERTSO BERRIAK
BEAR DAN BAIMENAKIÑ
FRANZISKO ARREGI'K JARRIYAK

- 1/ Milla zortzireun larogei eta
emeretzigarren urtian,
mixiyo on bat izandu degu
Ernani'ko parrokian;
jendia franko konbertitu du
beatziurren batian,
pena aundirik ez du izango
beste mundura joatian.

- 2/ Mixiyu orrek egoki egiñ
dizkigu esplikaziyuak:
ametitu ezkeru gaztetandikan
artze'irala biziyuak;
zertako diran juramentubak,
itz lasai ta okasiyuak,
orrelakorik ez egiteko
diyo orren konfesiyuak.

- 3/ Mixiyo ori nere ustian
etzaigu gaizki mintzatu,
zabartu eta gauden guziyak
orrek nai ditu zintzozu;
nun edo nola utsegiñ degun
asitzerako pentsatu,
pekatu danak konfesatzia
ez gaitezela lotsatu.
- 4/ Lotsaz utzita dauden pekatu
danak esan bear dia,
kristau katolikuak orrengana
izan dezagun fedia;
pekatariyai ipiñitzeko
txuxen zerura bidia,
Jaungoikoaren ministro oiek
ala daukate idia.
- 5/ Errezatu ezkeroz Ama Birjiñak
gu gaitu anparatuko,
etsai gaiztuai geren animak
eztiyen entregatuko;
zeruban dauden santu tartian
giñakiela sartuko,
tokatzen eztan liburu txarrik
ezpagenduke letuko.

6/ Ojala orren sermoiak ezpa-
liake izango alperrik,
ontaz aurrera elitzake egingo
lenago bezela okerrik;
eztaguela dantz itsusiyak
eta balsio biarrik,
modu orretan dabilzanentzat
esana dago ederrik.

7/ Lapurreriyen ibiltzen gera
amaika kristau munduko,
zenbait personi jeniyo txarrik
beñere etzaio kenduko;
modu orretan projimoari
eztiyogu lagunduko,
orren sermoiak orla adituta
ez ote gera onduko?

8/ Mixiyu ori gaizki mintzatu
danikan eztereizkiyot,
orren kontrako itz gaitztorikan
ez dizagun esan iñork;
pekatu egiten erraza dala
erozeñi aitortzen diyot,
ontaz aurrera ontze'ote geran
saia gaitezen guziyok.

9/ Mixiyu orrek pekatariyai
artzeko borondatia,
arkitzen zaio bere biyotza
kariño piñez betia;
desiatzen du dana guziyok
zerura eramatia,
beatzi bertso orra ipiñi,
onekiñ erramatia.

Bertso-papera, moldiztegi-izenik gabea,
Oxford'ko *Bodleyan Library*'n.

Bertso-jartzallea, Franzisko Arregi ori alegia,
ez dakigu nor izan zan.

«1901»

BERTSO BERRIAK
TOMAS OLANO'K JARRIAK

1/ Bertso bi paratzeko
ditut abisuak,
enkargu au eman dit
gizon jakintsuak;
izan dira Jesusen
eskola-maisuak,
bi predikadore
sustanziosuak.

2/ Billafranka'ko erriko
parroko guriak,
ekarri ditu gizon
iztun dotoriak,
Jesusek jarritako
enperadoriak,
izan dira guzizko
predikadoriak.

3/ Laister artu genduen
oien aditzera:
bi gizon zetozela
gu bisitatzera,
anima triste asko
konsolatutzera;
jende asko joan zan
errezibitzera.

4/ Aita Aizpuru da bat,
bestia Ibarguren,
ai zer predikadore
ederrak diraden!
Barrak sortu dira,
premian giñaden,
ikaratu gaituzte
bi sermoi baño len.

5/ Predikatu digute
Jesusen legian,
gizonak ezin esan
itxura obian;
errespetoz ta umill
formalidadian,
oiek jarri gaituzte
zerura bidian.

6/ Munduan nola bizi
dute erakutsi
oien ejemploari
biar zaie eutsi;
relijio eder au
galtzera ez utzi,
Jesusen konpañira
nai bada iritxi.

7/ Bildur gabe otsegin
digute juateko,
satisfazio on bat
Jaunari emateko;
ez damutasun artu
ez egun bateko,
beraren eskura
iritxi arteko.

8/ Ondo konfesatuta
komulgatu gero,
penitentzia berriz
kunplitu aguro;
dudako pekatuan
ez egon luzaro,
uste izanagatik
ez gaude seguro.

9/ Ondo konfesatuta
gero ondorian
konsidera dezagun
gere barrenian;
Jauna errezibitu
istante berian,
alabanzak emanaz
beraren aurrian.

10/ Aurrerako ere artu
propositu fiña,
damutasunarekin
pekatu egiña;
erakutsi digute
ejenplo bikaña,
ondo konsideratzen
jarriko bagiña.

11/ Oiekin konfesatuak
bagera bastante,
emakume ta gizon
nola zar da gazte;
orien predikuak
izutu gaituzte,
orren estu giñanik
nik ez nuen uste.

12/ Gogorra izan da oien
predikazioa,
esan dute nundikan
dan salbazioa;
utzi gorrotua ta
murmurazioa,
Jesusengana artu
aplikazioa.

13/ Gu salbatzeagatik
oien deseoak,
predikatu digute
zuzen pasiyoak;
relejidadez bizi, (*sic*)
utzi biziyoak,
enkargu ori eman
dute misioak.

14/ Oien sermoietara
allegatu danak,
orain utziko ditu
orrelako lanak;
erakutsi digute
Jesusen ordenak,
premia bagenduen,
ez genden zuzenak.

15/ Lotuta badaukagu
len konzienzia,
aurten libratutzeko
da komenenzia;
anima badaukagu
pekatuz jantzia,
danak konfesatzeko
dago lizenzia.

16/ Billafranka'ko errian
eta inguruban,
asko bizi giñaden
oso peligroan;
firmatzen degu, Jesus,
zure liburuan,
bide txarrak utzita
sartzeko zeruban.

17/ Zuzen ibillitzeko
dira notiziak,
juez gogorak eman
ditu sentenziak;
ai oien talentuak
eta sustanziak,
konbertitu dituzte
dudako guziak.

18/ Desio ori zuben
bikario jaunak,
ekarri ditu bere
gustoko lagunak;
aprobetxatu dituzte
bederatzi egunak,
ain gaizki portatuta
ez dira juanak.

19/ Saia gaitzen bada
esan dedan gisan,
orren biotz gogorak
ez gaitzen izan;
presente or daukagu
begira elizan,
gu salbatzeagatik
gurutzean ill zan.

20/ Gu salbatzeagatik
bizia eman du,
zenbat tormentu eta
neke eraman du;
begiratu berari,
klaro ezagun du,
orain akordatzia
merezi ez al du?

21/ Batek senti lezake
esaten asita,
munduaren Jabia
ola ikusita:
zertako jarri degu
guk iltzez josita,
gugandik orrelakorik
ez du merezi-ta?

22/ Jesusen bi ministro
dira etorriak,
San Inazioren seme
estimagarriak;
artzeko esan dute
mudantza berriak,
ikusi ez ditzagun
istillu gorriak.

23/ Izan gaitezen bada
krsitandadekoak,
danak barkatu ditu
oraiñdañokoak;
konsiderazio au
badu Jangoikuak,
agur, Billafranka ta
Billafranka'kuak.

24/ Orra, kristau maiteak,
gero zer datorren,
erremeditu azkar
pekatu egin arren;
Jesusengana goazen
emendik lenbaitlen,
ala gerta dedilla,
biba Jesus, amen.

(1901)

Bertso-papera, *Tolosan: E. Lopez-en Moldizteguian* argitaratua, Lasarte'ko Basoaundi'n, Isabel Zuaznabar'en eskutik jaso.

Bertso-papera, *Guernica.- Imp. de Angel de Goitia* moldiztegian argitaratua. Paper au bi tokitan arkitu degu: Errenteri'ko Enrike Elizetxea zanaren bilduman eta Donosti'ko Gregorio Mujika zanaren bilduman.

Aldaketa bakarra dute beren artean bi bertso-paper auek: 7/7 lerroa *beraren eskura* du lenengoak, neurrian motx gelditzen dalarik; eta bigarrenak onela zuzendu du: *beraren eskutara*.

Egillea, Tomas Olano ori alegia, ez dakigu nor izan zan.

Eskuz idatzita, berriz, Aretxabaleta'ko Tomas Etxabe'ren eskutik jaso genituan bertso aukeratuak, Usurbil'ko Feliziano Aizpurua'k bi-tartekotza eginda.

Bañan ogei ta bi bertso; 14 eta 17'garrena falta.

Aldaketak: 1/1: Bi bertso paratzeko; 6/4: bear zaio eutsi; 6/7: Jesusen konpañia; 7/7: beraren eskutara; 9/4: gure barrenian; 10/3: ondo konsideratzen; 10/4: jarriko bagiña (eta 10/7 eta 10/8 lerroetan ere berdin); 11/6: itxutu gaituzte; 11/8: enuen nik uste; 13/3: esplikatu digute; 18/1: Billafranka'ko erriko; 18/8: eztirade juanak; 21/4: ola ikusita.

«1907»

BERTSO BERRIAK

- 1/ Milla bederatzi eun
gañera zazpiya,
misiyuak entzuteko
izan degu graziya;
bakoitzak bere aldetik
biar degu saia,
ea benzitzen ote degun
deabru edo etsaia,
aditu nai badegu
zeruko usaia.

- 2/ Baserriya izan da
nere konbentuba,
argatik nago onela
estudiatuba;
Zeruko Aita, eskatzen
diyot talentuba,
argi dezala nere
entendimentuba,
adoratziagatikan
misio santuba.

- 3/ Biba Kabildo Jauna,
Aiuntamentuba,
zazpi urtetikan beñ
an juntamentuba;
jendia egongo giñan
zerbait banatuba,
gure anima gaixua
sobra erituba,
oiek ekarri dute
zeñek sendatuba.
- 4/ Martxuaren laubian
orra bi misiyo,
Usurbillen egin dute
makiña bat sayo;
gauza konsideratzen
artu espaziyo,
oiek jarri digute
amaika seziyo,
jendiari denboraz
aztuzen ez bayo (*sic*).
- 5/ Aita Lapeira eta
Aita Aizpurua,
asko estimatzen det
beon anparua;
juan nai ez genduke
iñork infernua,
betiko garretara
edo tormentua,
ez degu erori biar
berriz pekatua.

- 6/ Adan eta Eba ziran
pekatura erori,
fruta jan ziyuelako
debekatuari;
enbidiya egiñ zitzaion
emakumiari,
ark esan ziyon Adani:
«Gozua da, tori»;
oraindik ere badute
kostunbria ori.
- 7/ Paraisoko atiak
ordun itxi zian,
istilluba izan zan
irikiko bazian;
negarrez urtu liteke
ori gogoratzian,
konsidera dezagun
geren biotzian,
argatik illa da
Jesus gurutzian.
- 8/ Beatziurrenien egiñ dute
taria ederra,
Usurbillen bazeguan
zerbaiten biarra;
gure anima gaixuak
zedukan negarra,
oiek egiñ diyote
etsaiari gerra,
orain mudatu ez dana
da buru gogorra.

- 9/ Erakutsi dute esamiña
oiek nola egiñ,
pekatuz damutzeko
doloriarekiñ;
propositu sendo bat
artzeko gerekiñ,
konzienziya ez bada
utzitzeko zikiñ,
anima gaixua zerura
zuzen sartu dediñ.
- 10/ Egiñ esamiña ta
artu damutasuna,
gero konfesiya
txit albait zuzena;
gero errezibitu
Sakramentu Jauna,
sartu nai baldiñ badeu
zeruban barrena,
ori da misteriyorik
dan prinzipalena.
- 11/ Ederrik aditu degu,
jaunak, sermoitikan:
onik ez datorrela
beñere gaiztotikan;
zeruban sartuko ez dala
mantxa dubenikan,
San Pedro dago portero
bakar-bakarrikan,
ala ere etzaio pasako
kontrabandorikan.

- 12/ Gaiztorako bero gaude,
onerako fresko,
fedia oztutzen ere
ari zitzagun asko;
danak mudatu eta
jartzen gera oso,
zerura juateko
orain daude listo,
gu errezibitzeko
dago Jesukristo.
- 13/ Alegiña egiñ dute
bederatziurrenien,
gu ipintziagatikan
bide zuzenian;
errenditu biegu
oien esanian,
nola gabian eta
ala egunian,
gloriya gozatzeko
eternidadian.
- 14/ Asi Oriyotikan
Igeldo aldera,
Ibaeta aldiñ barrena
ortik Lasartera,
danetatikan dator
sermoia entzutera,
partikularra beti¹
oiena izate'da,
Usurbilko eliza
bapo betetze'da.

¹ Bertso-papera: *bati*.

15/ Jendia ibilli da
oso deboziyoz,
nola sermoira eta
ala konfesiyo;
gustora gelditzen da
Usurbil misiyoz,
berak ere dijuaz
izugarri gusto,
denbora gutxi barru
berriz omen datoz.

16/ Orra oien izketa ederra
guztiyok aditu,
esan dute gaztiak
nola dibertitu;
zarrak ere bere
ordenak baditu,
orra amasei bertso
onran eskribitu,
Antonio Esnal'ek
ipiñiyak ditu.

Bertso-papera: *Imp. y Litografía de V. Iraola* moldiztegian argitaratua, eta Usurbil'ko Feliziano Aizpurua'ren bitartez bertako Egiluze-txiki baserritik jaso.

Azken bertsoak, bertso-jartzallearen izendeiturak ematen dizkigu: Antonio Esnal.

«1908»

BERTSO BERRIAK

ZUMAIA'KO MISIYUARI JARRIYAK

- 1/ Milla ta bederatzi eunekin,
zortzigarrengo urtian,
misionistak izan ditugu
pekatariyen artian;
asko anima egongo giñan
deabrubaren katian,
libratu eta bide onian
betiko jarri gaitian.

- 2/ Zenbait gizonen buruban ezta
entero gutxi kabitzen,
eleizan pozak egoten giñan
oriyen itzak aritzen;
nik ere berriz saiatu nai det
egiya zuzen jarritzen,
Zeruko Aita, lagun zaidazu
espirituba argitzen.

3/ Goizetik asita arratsalde
jaun oien erakustia,
Aita Aizpurua bat genduben da
Aita Laskibar bestia;
zumaia tarra desio genduen¹
oiek emen ikustia,
alegiña egin gabe
emendik juanak ezta.

4/ Agertu digu nolakua dan
bere desio ta griña:
nai lukiala lotan gaudenak
esnatuko bagiña;
destierrua eztaguala
guztiyontzako berdiña,
enpeñatu da erakutsitzen
nola egiñ esamiña.

5/ Atera digu ejenplotxo bat
izugarri egokiya,
itz oriyekin ia oroitzen
ote dan pekatariya:
badakigula nolakua dan
jorratzen eztan arbiya,²
alakuaren konzientziya
eztaguala garbiya.

¹ Bertso-paperak: *zumaia tarra*.

² Bertso-paperak: *ezta*.

6/ Estimatzeko diyote alkar
projimo edo laguna,
gorrotua ta bengantza txarra
eztaukagula lan ona;
batzuentzako argitasuna,
askorentzako illuna,
negargarriya izango dala
juiziyoko eguna.

7/ Daduzkagula diyo peligro
aundiak eta larriyak,
endemas ere komerziante,
baitare tratalariyak;³
lapurreta ta tabernetako
jan da eran geiegiyak,
ia nola izan al litezkian
aien animak garbiyak.

8/ Arritu gaitu predikatutzen
oien abilidadiak,
esan digute zer diran gure
munduko banidadiak;
apariantzi asko dutenak
ez diradela obiak,
konfesatzera juaten dirala
damutasunik gabiak.

³ Bertso-paperak: *tratalariya*.

- 9/ Ote liteke mundu onetan
obra oberik arkitu?
Esamiñatu ta ondorian
konzientziya garbitu;
pekatu asko izanagatik
eztedilla iñor arritu,
barkatzen zaizka damutu eta
konfesatutzen baditu.
- 10/ Esan digute ez aztutzeko
aik emandako ordenak,
ez eta ere bost kondiziyo
konfesiyo onarenak;
esamiñatu ditzagun ondo
bakoitzak geren barrenak,
denbora geigo bear dubala
pekatu asko duenak.
- 11/ Lenbizikua esamiña da,
bigarrena doloria,
irugarrena proposituba
sendua eta fuertia;
laugarrenian pekatu danak
konfesatu biar dia,
bostgarrenian gelditu dedin
satisfaziyo obia.

12/ Guraso zarrak nola ginduzen
neke aundiyan ipiñi,
au adirazten itz gutxirekin
ezta errez edozeñi.
Jangoiko onak nola biar zan
agindu ziyon Adani:
arbola ura ikututzia
etzitzaiola konbeni.

13/ Adan da Eba Paradisuan
nola ziraden gertatu,
beren ausardiz ta arrokeriz
egiñ baizuten pekatu,
gureztat zenbat oker datorren
eziñ gentzake pentsatu,
aik berak eta ondorengiak
ortikan giñan mantxatu.

14/ Berriz gaitz ori erremediatzen
Jangoiko ona asi zan,
agindu eta zeruetatik
Jesus maitea jetxi zan;
baita esan zuben nola biar zan
mundu ontako bizitzan,
eta gañera guregatican
gurutze batian il zan.

15/ Nola diraden amar justubak
beraren mandamentubak,
guardatzeko oriyek eta
aren agindu santubak;
deskuido gabe egizagula
biairan fuldamentubak,
eta atzenian nora biagun
ateratzeko kontubak.

16/ Jaungoikoa ama dezagun
gauza guziyen gañian,
juramentubak oso utzi ta
lanik ez egiñ jayian;
gurasoari onrak emanik
iñor ill lage onian, (*sic*)
lujuri, lapurreia, gezurrik
kontu zortzigarrenian.

17/ Ikusirikan asistimentu
eta gure nobleziyak,
nere aditzalle biyotzekuak,
eskerrak eta graziyak;
barkaziyua nai lukiala
eman ditu notiziyak,
baietz erantzun giñion...⁴
elizan geunden guziyak.

⁴ Papera puskatuta dago eta lerro ontako azken itza ezin irakurri.

18/ Kalte aundirik ez digu egiñ
gizon oiek etorriyak,
len lotan zeuden anima askori
zabaldtu zaizka begiyak;
gusto duanak ikasitzeko
euskeraz bertso berriyak,
oien izkun..... tzunda⁵
gazte artako batek jarriyak.

Bertso-papera, *Imp. Vda. Lerchundi.*— *Zarauz* moldiztegia argitaratua eta Oiartzun⁷-go Larraburu baserrian jaso.

⁵ Emen ere papera puskatua eta ezin irakurri.

«1908»

BERTSO BERRIAK
MUTILOA'KO MISIO SANTUARI
1908'GARREN URTEAN JARRIAK

1/ Zeruko Aita, lagun zadazu
amabost bertso kantatzen,
Aita Ladislao San Sebastian
bear bezela ondratzen;
sei egunean aitu zaigu
bere mingaña urratzen,
gure animen salbazioa
Jainkoagandik logratzen.

2/ Mutiloa'ko erri polit bat
Gipuzkoa'n dagoana,
Ondarrabi'ko kaputxino bat
etorri zaigu gugana;
pekatariok gonbertitzea
Jesus maitearengana,
konsideratzen jarri liteke
sentimenturik duana.

- 3/ Apirillaren bederatzian
jaun au etorri zitzaigun,
amalauean berriz bukatu,
orra nun diran sei egun;
erri onetan misio santurik
lenago izan eztegun,
oraingo txanda aztu gabe
gogoan artu dezagun.
- 4/ Misio Santua izandu degu
bikario jaunak esanda,
graziak milla ematen diogu
onen premia izanda;
onen esanai segi zaiogun
okerrak jarri zuzen-da,
obra onetan saiatuakin
zerua irabazten da.
- 5/ Egun oietan saiatu gera
geren animak garbitzen,
arratsaldean berriz jakiña
sermoi ederra aditzen;
mundu onetan bear bezela
ez bagerade saiatzen,
gure Aitaren borondaterik
bestela ezta kunplitzen.

6/ Eguna baño lenagotikan
konfesioan asten zan,
arratsaldean predikatutzen
zenbateraño nork esan;
Santo Kristo bat eskun artuta
fede bizian jartzen zan,
pensatu ere bazitekean
Jesus maitea ote zan.

7/ Adan ta Ebak egin bazuten
paradisoan pekatu,
geroztik ezta mundu onetan
tentaziorik faltatu;
Jesus maiteak ezpalu gero
guzion zorrik pagatu,
zeru ederrik ezin gentzake
iñundik ere logratu.

8/ Aita Eternoak eman ziteken
amar mandamentu legeko,
Seme Jainkoa bildurrez dago
ez ote diran gordeko;
Misio santuak biraltzen digu
Jesusek bere ordeko,
pekatu guziena damutasunak
artu ditzagun obeto.

- 9/ Salbatzalleak pasatu zuan
gugatik zenbait miseri,
gurutze baten nai izan zuan
odol guzia ixuri;
juez justua juzgatutzeko
ezkerrera ta eskubi,
batzuentzako konsueloa,
sentimentua askori.
- 10/ Jesus maitea etorriya zan
gu erremeditzera,
Aita Eternoak erabakia
zeukan nunbait iltzea;
irugarren egunean
piztu zan berriz ostera,
linbuan zeuden anima justuk
andikan libratutzera.
- 11/ Pensa dezagun zenbateraño
sufritu zuan gugatik,
esku-oñak iltzez josita,
arantza gogorak burutik;
pekatarion argaltasuna
kosta zitzaion gogotik,
zeruko ateak idiki ziran
Kristo piztu zan ordutik.

12/ Piztu ta gero jua zitzagun
zeruetara emendik,
gure pausuak ikusten ditu
iñolaz ere bai andik;
buelaren ba egiteko
asmoa badu oraindik
gure lanak juzgatutzera,
Bera dago guri esanik.

13/ Mundu onetan diruarekin
emen gabiltza nagusi,
salbaziorik ezin liteke
iñundik ere erosi;
juiziyoa datorrenian
ezin jua igesi,
sentenzi onen bat bearko degu
orduan noski ikusi.

14/ Misio santu oni diogu
dotriña onak aditu,
jakin-paltaz erri onetan
iñor ezta gelditu;
bide oni aurrera ere
biar diyogu jarraitu,
zabartasunez utzi ezkeru
gero lanak baditu.

15/ Eskerrak milla mutiloarrak
gure Aita San Sebastian,
gure fedeak iraun dezala
eguzki onen azpian;
kontuz bizi ta iltzen bagera
Jaungoikoaren grazian,
zeru ederra gozatutzeko
eternidade guzian.

Bertso-papera, *Tolosan: E, Lopez-en Mol-*
diztegian argitaratua, eta Zegama'n, Inaxio
Mari Atxukarro'ren eskutik jaso.

«1909»

BERTSO BERRIAK
ERREZILL'KO MISIO SANTUARI
JARRIAK

- 1/ Milla bederatzireun eta gañera
bederatzigarren urtian,
errezilltarrak gertatu gera
sekulako suertian:
misioneruak izan ditugu
bederatzi egunian,
nerau aurrena naizelarikan
asko geunden premian.

- 2/ Loiola'kuak bi ekartzeko
asmuak ziraden artu,
gure Parroko leial maitiak
ortikan ditu logratu;
zein diran ere izentatuaz
nai det bada publikatu:
Aita Aizpuru eta Aita Lapeira,
oek biyak izan ditugu.

3/ Bertso batzuek publikatzeko
idian nago asiya,
Jaun Zerukua, eskatzen dizut
laguntza edo graziya;
konbeni bada eman zaiazu
deseo dedan guziya,
jaun oiek emen zer egiñ duten
esplikatzeko graziya.

4/ Agor-illaren emezortziyan
ziran lenbizi asiyak,
berrizko pozez gelditu giñan
aditutako guziyak;
geroztik ere segitu degu
Jaungoikuari graziyak,
biotz gogorak bageunden ere
gera biguntzen asiyak.

5/ On Inazio Etxeberria
gure Parroko maitia,
merezi luke graziyak edo
alabantzak ematia;
artzai ona ta umilla degu,
leialtasunez betia,
puntiyo ederrak zelebratzeko
bazuan borondatia.

6/ Eskerrik asko, gure Parroko
edo Bikario jauna,
len esan bezela degu
artzai leiala eta ona,
bere ardiak guardatzeko
asko enpeñatzen dana;
argatikantxen ekarri ditu
jaun oiek biyak gugana.

7/ Biba Kabildo prestuba eta
Biba Aiuntamentuba,
jaun oientzako elizarako
zer akonpañamentuba!
Guziz ederki serbitu dute
bakoitzak bere puntuan,
onra aundi bat zelebratzeko
gure misio santuan.

8/ Graziya asko merezi dute
Ayuntamentuko jaunak,
erratu gabe egiñ dituzte
tokatzen zaizten lanak;
bederatziurren ortan ez dira
ejemplo txarrak emanak,
miñuturikan faltatu gabe
asistitu dute danak.

- 9/ Ditxa aundiko misiyuba da
erri ontan zelebratu,
etsai gaiztoen eskuetatik
guziok gera libratu;
predikadore txarrak ez ditu
Parroko jaunak logratu,
oiek merezi duten moduban
eziñ nitzazke onratu.
- 10/ Onetarako ez da aundiya
nere abilidadia,
jakinduriya txikikua naiz,
estudiyorik gabia;
jaun oietako baten mingaña
baldiñ baneuka neria,
lanbide ontan egingo nuke
esplikaziyo obia.
- 11/ Konbertitzeko egiñ digute
asko ots eta enpeño,
kasi isildu ere ez dira
satisfatu arteraño;
gerogokuak lenagokua
aztu izan du baño,
orlako misiyorik etzan izango
erri ontan oraiñdaño.

12/ Erriko eta erbesteko
jende askok du segitu,
gure eliza bitarte onek
leku dezenteak ditu;
baña alare barrunen danak
gustora eziñ kabitu,
berandu samar juaten giñanak
atzetik biar aditu.

13/ Iñun izango danikan ere
iñork apenas deritzan,
jaun oiek biyak bezelakorik
predikatutzen elizan;
boza altu eta klariña
kanpai aundiaren gisan,
urrutixora adierazteko
txarrak ez ditugu izan.

14/ Jendia pranko asistitu du
albo-errietatikan:
Azpeiti'tikan, Goiaz, Bidani,
baita ere Albiztur'tikan;
pausuak pozez bota dituzte
urruti egon argatikan,
sermoi ederrak adituzteko
jaun oien biyen aotikan.

15/ Misioaren bukaerako
atzenengo jai orretan,
bidanitarrak etorri zaizku
preparatuta benetan;
goiaztarrek ere izango ziran
bada prozesiyo ortan,
kantu ederrak kantatuaz
sartu zaizku elizan.

16/ Onra eder bat merezi luke
bada Urrustill'ko erriak,
orko semiak izan ditugu
txit gizon arrigarriak;
fede santuan fuerte daude,
espirituan argiak,
erakutsitzen saiatu dira
gure zeruko bidiak.

17/ Misiolari jaun oiek guri
eman digute sententziya:
geron neke eta naigabietan
artzeko pazientziya;
gero ez dala damu izango
pekatuari utziya,
geron animak salbatutzeko
egiteko alegiñ guziya.

- 18/ Ebakitzeko esan digute
gorrotoaren zaiñ ori,
gerori egitea nai ez degunik
ez egiteko iñori;
zeruan ez gerala sartuko
egiten ez badegu ori,
sententzi ori eman ziguten
aditzen giñan danori.
- 19/ Esan digute pekatu danak
ondo konfesatutzeko,
asko ta aundiyak izanagatik
batere ez lotsatzeko;
milloika baldin badira ere
danak akusatutzeko,
Jesus maitia pozez daguala
guziyak barkatutzeko.
- 20/ Orretarako erakutsi digute
zer modutan preparatu,
bost kondiziyo zuzen da ederki
dizkigute deklaratu;
trabaju ori artzeak emen¹
iñor ez du ikaratu,
oraiñ Jesusek sari ederrez
orra guziok pagatu.

¹ Bertso-paperak: *artzea*.

- 21/ Jaun oiek izanarekin
jendiak ez du kalterik,
dana guziok para gaituzte
grazi ederrez beterik;
iñork etzuan desiatutzen
orren aguro juaterik,
erri onetan ez dute galdu
berrizko borondaterik.
- 22/ Etsaietatik Jesusengana
orra egiñ erretira,
errezilltarrak izandu degu
orlako egokiera;
engañatuta jua ez gaitezen
atzera lengo tokira,
jaun oiek emen konbeni dira
noizik beiñ sikiera.
- 23/ Deboziyuban pasa ditugu
emen bederatzi egun,
oien prediku asko jendiak
apenas uts egin degun;
konfesatu ta komulgatutzen
eziñ konta ala lagun,
nere kristauak, aurrera ere
ortan segitu dezagun.

- 24/ Dударик gabe esan genzake
gizon abillak daudela,
biotz gogorra egonagatik
biguntzen dute bereala;
erri askotan predikatutzen
baldiñ badute orrela,
uste det gure fediak indar
obia laster duela.
- 25/ Adios, gure misionero
Aita relijiosuak,
sendaturikan para dituzte
gure anima gaixuak;
orretarako biziro daude
mediku baliosuak,
osasun ona eman deiela arren
gure Jaun amorusuak.
- 26/ Ogei eta sei bertso berritan
eman nai det despedida,
gero geiago jarriko ditut
bear aña ez badira;
relijioan eraman zangun
arturik gauden segira,
Jose Gregorio Astigarraga'k
nai lukiena ori da.

Bertso-papera, moldiztegi-izenik gabea.
Damurik, ez nuan idatzi noren eskutik jaso
nuan.

Azken bertsoak bertso-jartzallearen izen-
deiturak eman dizkigu: Jose Antonio Astiga-
rraga.

Galdetu eta onela erantzun ziguten:

– Errezil'ko Mugarrita baserrikoa zan. As-
paldi illa. Erriko pestetan-ta kuadrillan jar-
dungo zan bertsoan. Baña bestela ez.

«1909»

BERTSO BERRIAK
ARSUBAGA ZARRAK JARRIAK

1/ Milla pasata bederatzireun
bederatzigarren urtian,
misionistak izan ditugu
Urrestill'go erri noblian;
guzti-guztiak jarri gaituzte
txit borondate onian,
Jaun Zerukua amatuzeko
gauza guztien gaiñian.

2/ Zorioneko illa izen da
Urrestillian agorra,
grazi ederrez apaindutzeko
gure anima legorra;
oinperaturik jarri digute
deabru portiz gogorra,
egun aubetan zabaldu dute
zeruko usai ederra.

3/ Misiyo oiek izan ditugu
bi karmelita prailliak,
jente guztia ikaratu du
oien abillidadiak;
kaburik ez du jaun oiek guri
diguten borondatiak,
oien bitartez irikiko'ia
zeru altuko atiak.

4/ Agor illaren ogetairuban
ziran lenengo sermoiak,
jente guztia bildurtzen zuten
bota dituzten egiak;
Mariagandik graziaz eta
birtutez daure jantziak,
esan digute nola garbitu
nork bere konzienziak.

5/ Kontzientzia esamiñatu,
ondo damutu aurrena,
konpesatu ta propositua
betiko artu urrena,
penitentzia egiazkua,
au degu bide zuzena;
zeruban maite artuko dute
ori egiten duena.

6/ Aita on oiek asko bidarrez
luzatu dute mingaiña,
apenas diran ari gezurrez,
ori da gauza jakiña:
«Pekatu loiak eduki arren
zeruban izarrik aiña,
betor gugana, garbituko da
oien beneno zikiña».

7/ Gizonarentzat lanik onena
anima salbatutzia,
gauza tristia izango dala
betiko kondenatzia;¹
gurutze baten Jesus onari
nola dan asko kostia,
lastima aundia izango dala
bat alperrikan galtzia.

8/ Misio oiek kurpitotikan
astian predikatutzen,
eleizan jarri begira eta
etzan besterik ikusten:
negar-malkuak begietan da
damutasuna barrenen,
Aita on oiek grazi ederrez
biotza biuntzen zuen.

¹ Esku-idatzian: *kondenatuba*.

- 9/ Barkazioko sermoi ederra
ostegunian genduban,
durarik gabe mogimentubak
biotzak egin zituban;
gorrotorikan iñork badauka
gordeta bere barruban,
ura andikan atera gabe
ez da sartuko zeruban.²
- 10/ Esan digute gaizkilliari
barkatu biar zaiola,
gure anima salbatutzeko
au gauza biarra dala;
gorrotorikan artzen bazaio
errez galduko gerala,
projimo danak amatutzeko
geren buruba bezela.
- 11/ Lapurretaren gaiñian ere
itzegin dute onela:
Errestituziyo egin biar da,
ezin salbatu bestela;
nai izan arren bueltatutzea
beti erreza eztala,
etsaiak gero arrapatzen du³
tranpak saguba bezela.

² Esku-idatzian: *artuko*.

³ Esku-idatzian: *atzen du*.

12/ Mundu onetan gure bizi-
nunbait da guztiz argala,
projimuari pama kentzia
pekatu aundia dala;
guraso zarrak paradisuan
serpientiak bezela,⁴
murmuratzallen mingaiñ gaiztuak
engañatutzen duela.

13/ Ostiralian egiñ ziguten
juizioko sermoia,
ondo pentsatzen jarri ezker-
gauza gogoragarria;
amillduko da mendi altuba,
ondatuko da erria,
desterratuba geldituko da
munduko arrokeria.

14/ Penitentzia egiazkua
egin dezagun munduan,
Salbadoria ukatu eta
Luzipargana ez jua.
Tormentu-pian nork egon nai du
eternidare osuan?⁵
Durarik gabe aspertuko da
betiko kalabozuan.

Esku-idatzian: *guraso paradisuan eta serpientia.*

Esku-idatzian: *eternidare guztian.*

- 15/ Amaika egun pasa dituzte
gu salbatutziagatik,
obra on asko, zenbait errezo,
predikatutzen gogotik;
durarik gabe Jesus maitiak
laguntzen die zerutik,
gure animak ateratzeko
pekatubaren, mendetik.
- 16/ Bataiatzian soñoko zuri
ederra genduben artu,
pekatubaren bidez geienak
egingo genduban loitu;
egun aubetan garbitu degu
berriz ez dediñ mantxatu,
saia gaitezen Jesus onari
sarri emanaz ostatu.
- 17/ Aita on oiek enkargu eder bat
izan goguan artuba:
gauza tristia izaten dala
anima kondenatuba;
guztiz portitza illtzen danian
eman biarra kontuba,
sarri gogora ekarritzeko
eriotzako orduba.

- 18/ Misio oien azken ederra
ikustekua izen da,
jente guztia arriturika
pozak zoratzen egon da;
erri guzia bedeinkatuta
bendiziuak emanda,
ejenplo onak erakutsita
gure artetik juan da.
- 19/ Astelenian egiñ dituzte
punzio danen azkenak,
sokorritzia pentsatu zuten
asko sufritzen zeudenak;
pranko badira asestitubak
emakume ta gizonak,
anima asko izango dira
glorietara juanak.
- 20/ Alkate jaunak asestitu du
txit morestia onian,
parruko jaunak zer esanik ez
misiuakiñ batian;
mundu onetan bizi gaitian
osasuna ta pakian,
gero San Pedrok sartu gaitzala
danak zeruko atian.

- 21/ Zeruko usaia zabaldu dute
Urrestillako errian,
Jaun Zerukua akordatu da
gu nola geunden premian;
nik biotzetik desio diet
eternidare guztian
Ama Berjiñak gorde ditzala
bere mantuben azpian.
- 22/ Jaun aundi oiek gure errira
egin zaizkigu etorri,
zeru altuko grazi ederra
berekiañ dute ekarri;
oraiñ aurrera segi deiogun
oien ejemplo onari,
ordu on baten entregatzeko
anima Jaungoikuari.
- 23/ Agindu dute gaizki egiñen
damutasuna artzeko,
egin ditugun pekatu danak
garbi konpesatutzeko:
«Milloiak baldin badira ere
ez gera ikaratuko,
Jesus maitia prest arkitzen da
guztiak barkatutzeko».

Bertso auk, Urrestil'ko Otalastegi base-
rrian jaso genituan, bertako Jose Inazio Etxe-

berria bertsolaria zanaren eskutik, beraren *Mendi-gañetik* liburua prestatzen ari giñala, eskuz idatzita.

Beste kopia bat ere eman zigun Jose Inazio Etxeberria orrek berak, bere eskuz idatzia eta aldaketa auekin:

1/3: misio santuak izan ditugu; 1/4: Urrestil'ko erri maitian; 1/5:jente guztia jarri gaituzte; 1/7: gure Jainkua maitatuzeko; 2/1: Zori oneko illa izan da; 3/1: Misiolariak izan ditugu; 3/7: oien bitartez idiki dituzte; 4/3: jente guztia bildurtzekuak; 6/3: apenas ari diran gezurrez; 7/4: batek kondentazia; 8/7: Aita on oien grazi ederra; 10/7: projimo danak alkar maitatu; 11/7: etsaiak preso arrapatzen du; 12/7: murmularien min gaiztuak; 14/4: Luziperrena ez jua; 14/8: betiko suprimintuan; 16/1: Bataiatzian soñeko zuri; 16/3: pekatuaren bidez geienok; 17/1: Aita on oien enkargu eder bat; 17/3: gauza tristia izango dala; 17/5: iltzen danian gauza tristia; 18/2: guztiontzako izan da; 18/3: jente guztia arriturikan; 19/3: sosegatzia pensatu zuten; 20/6: osasun eta pakian; 21/5: biotzetikan deseoa diet; 22/7: egunen baten entregatzeko; 23/8: danak barkatutzeko.

Jose Inazio Etxeberria'k esan zigunez, Urrestil'ko Arsuaga baserriko bertsolari orrek Inazio Maria Garagarza zituen izen-deiturak.

Asko kantatua omen zan aotik aora; bannan bertso-sallik apenas jarria, au izan ezik.

Bein batez, beste bertsolariren batekin bertsotan ari omen zan. Beste ori panparroi samarra ta Arsuaga'ko orrek onela kantatu omen zion:

Eztarri ederra du,
txit altua boza,
orrek badaduka
zenbat grandeza.
Iñori pegatzeko
orrek daukan poza!
Atzaparren dantza
aruntz eta onuntza,
badirudi komerietan
dabilen artza.

Bearbada, bederatzi puntukoa izango zan bertso au bertsolariaren aotik sortu zanean, orain zenbait puntu ta lerro falta baditu ere.

«1912»

BERTSO BERRIYAK
ORIO'KO MISIYUARI JARRIYAK

- 1/ Milla ta bederatzi eunekin
amabigarren urtian,
bi aita prestu izan ditugu
bederatziurren batian;
bizitza txarrak loturik geunden
etsai gaiztuen katian,
oien premiya zuzendutzeko
bazegon gure artian.

- 2/ Zenbait gizonen buruban ezta
entero gutxi kabitzen,
eleizan gogoz egoten giñan
oriyen itzak aritzen;
nik ere berriz saiatu nai det
egiya zuzen jarritzen,
Zeruko Aita, lagun zaidazu
espirituba argitzen.

3/ Erri ontara etorri ziran
apirillen amabiyen,
S. Franziskoren semiak zeude
guzaz erruki aundiyan;
gu berriz pozez oien sermoiak
aditzeko aspaldiyan,
zer zoriona jarri diguten
aurten gure alderdiyan.

4/ Aita Maiz ta bere laguna
Aita Ugarte bestia,
gure biyotzak bigundutzeko
saiatu gabe ezta;
oiek nai dute griña gaiztuak
alde batera uztia,
ori da nola bizi biegun
ederki erakustia.

5/ Lendabiziko asi ziraden
esamiñaren gañian,
itzegiteko erraztasuna
badaukate mingañian;
gure Jainkuak jarri dizkigu
jakintasun bikañian,
egiñalian saiatu dira
gure animen onian.

6/ Jaun oiek ondo esan digute
nola egin esamiña,
utsegiteak gogora ekartzen
saiatzeko alegiña;
damutasuna biyotzetikan
eta propositu fiña,
konfesatuta satisfaziyo
gelditzia da jakiña.

7/ Egiyaz egin konfesiya,
geren biyotzak garbitu,
Jaun aundiya artutzerako
kezkarik gabe gelditu;
berriz oitura gaiztoetara
ez degu biar abitu,
bestela leiza zulo batian
erretzen jarriko gaitu.

8/ Oien deadar arrigarriyak
asko gaituzte zuzendu,
sinismen otzak beroturikan
ez gaitezela atzendu;
artzai oriya esanak beti
iñor esna-azitzen du,
gogoz aditu ezkeroztandik
biyotza sutan jartzen du.

- 9/ Utsegiteak aitorturikan
egiyaz konfesiya,
iritxitzeko gure pekatu
guziyen barkaziya;
bat bakarrikan utzitzen bada
gero kondenaziya,
au guri ondo adierazten
saiatu da Misiya.
- 10/ Ikasi degu zer diran gure
munduko arrokeriyak,
ikaragarriyak diradela
zenbaiten biraukeriyak,
baita gaztien batzarretako
dantza ta zorakeriyak;
oiek utzitzen ez baditugu
guretzat egun gorriyak.
- 11/ Mundu ontara jaiotakuak
eriyotza du berekin,
azken orduan anima neurtzen
Jainkua zuzen gurekin;
diabrua zai egongo da
txinparta eta garrakin,
mantxarik badu elduko diyo
bere atzapar zarrekin.

12/ Illun zeguan anima asko
Oriyo'n zaigu argitu,
tortika aundiyak iduki arren
saiatu eta garbitu:
konfesiyo onak gure barrenak
aguro zuzentzen ditu,
ori egiaz egin duena
orain pozez da gelditu.

13/ Guraso ona izan nai badu
egin obligaziyuak,
seme-alabai gaztetatikan
erakutsi leziyuak;
garbiyak izan gaitezen beti
utzirikan biziyuak,
indar dezala gure artian
Jaunaren bendiziyuak.

14/ Oiengandikan egun oietan
ondo gaude aditubak:
bizi geraden arte atera
biar ditugu kontubak,
gorde ditzagun Jaungoikoaren
Legeko Mandamentubak,
bestela gera infernuetan
betiko kondenatubak.

15/ Gure animak gauza oberik
ezin lezake arkitu,¹
konzienziya garbitutzian
Jaun aundiya errezibitu;
Jesus maiteak bere maiera
danak konbiatzen ditu,
gero bakoitzai zeru ederra
ondo egiten baditu.

16/ Misiyo Santu ortara gogo
onez genduben segitzen,
gure biyotzak biundurikan
laiste dituzte mugitzen;
oien sermoiak diradelako
egondu gera arritzen,
bertako eta auzo-erritar
asko giñaden aditzen.

17/ Anima garbi juaten danak
izango ditu graziyak,
ari birera irtengo diye
Jesus ta aingeru guziyak;
ongi etorri au izango du
munduban ondo biziya,
pena dutela erretiratu
biarko dute etsayak.

¹ Bertso-paperak: *argitu*.

18/ Guretzat zenbat on egin duben
Jaun oriyek etorriyak,
len lotan zeuden anima askori
zabaldu zaizka begiyak;
gusto dubenak ikasitzeko
euskeraz bertso berriyak,
Oriyo'n orain izandu degun
Misiyuari jarriyak.

Bertso-papera, *Imp. Quintanilla*.— *Zarautz* moldiztegian argitara emana, eta noren eskutik jaso nuan idatzi gabea.

Emengo lau bertso, 2, 11, 17 eta 12'garrena, eta 1895 urtean Zarautz'en eman zan mixioaren lau bertso, 3, 17, 19 eta 21'garrena, oso berdintsuak dira. Beste bertso oiek aurreko liburuan arkituko ditu irakurleak, 122-128 orri-aldeetan.

«1912»

JESUSEN KONPAÑIAKO
AITA AIZPURU ETA BASABE
MISIONERUEI JARRIAK

1/ Milla gañera bederatzireun da
amabigarren urtian,
misionistak izan ditugu
Plazenzia'ko errian;
umil da leial saiatu zaigu
txit borondate onian,
erakutsiaz bizi izateko
alkar serbitzen pakian,
gero ez degula kalte izango
Jaungoikuaren aurrian

2/ Lezio on bat explikatzeko
intenzioz naiz asia,
onetarako Zeruko Aitari
eskatzen diot grazia;
mundu guzian jakin dedilla
jaun orren erakutsia,
zartzarorako ez dute utzi nai
anima konbertitzia,
relijiora deseitze'ute
gaizki dabillen guztia.

- 3/ Martxo illaren bigarrenean
ziran predikatzen asi,
Jesukristoren dotrina ederra
nai digutela erakutsi:
Jaunaren amar mandamentuei
nai baldin badegu eutsi,
pekaturako griña gaizto ta
bizio txar danei utzi,
zeruetako gloria ona
nai degunak irabazi.
- 4/ Lendabiziko mandamentua
diote nola serbitu:
Jesus onaren biotz santua
bear degula maitatu;
Jesukristorik juramentuan
ez deigula iñork ukatu,
bakoitzak bere konzienzian
bear du erreparatu,
gezurrarekin Jaungoikorikan
ezin lezake engañatu.
- 5/ Irugarrenak esaten digu
jaia santifikatzeko,
premia gabe legiaz kontra
lanikan ez egiteko,
zortzian beiñ gutxienaz beintzat
meza santua entzuteko;
laugarren orrek kargu aundiaz
gurasoak onratzeko,
injuria ta gorroto gabe
denok alkar maitatzeko.

- 6/ Bostgarren ortan esan digute
projimorik ez iltzea,
ez egiteko gaitzik iñori
enda ez deseatzea;
seigarrenean ona litzake
garbitasuna zaintzea,
pensamentu ta itz eta obra
deseo txarrai utzitzea,
Jaungoikoaren beldur santuan
gorputza sujetatzea.
- 7/ Ederki asko esan digute
zazpigarrengo onetan:
kontuak garbi erabiltzeko
geure artu-emonetan;
pisuak eta neurriak ere
zaintzeko beren regletan,
zortzigarrenez ez esateko
falso testimoniorikan,
lagun urkorik ez engañatu
tranpa edo gezurretan.
- 8/ Bederatzigarren esan digute
ongi erreparatzeko,
familiako garbitasuna
ta errespetua zaintzeko;
projimuaren emazterikan
ere ez deseatzeko,
amargarrenak ere esaten du
bere reglak zaintzeko,
nor berana eztan besten interes
ondasunei utzitzeko.

- 9/ Aita on orrek ekarritzeko
pentsatu zuan gizona,
erri ontako parrokoa zan
jaun Martin du bere izena;
txit degu gizon prestua berez,
jakintsua ta zuzena,
mundu guziak aitortutzen du
egin duela gauz ona,
bide onera ipini gaitu
len okerrian geundena.
- 10/ Eskerrik asko, misio jaunak,
bisita orregatikan,
biziro asko saiatu dira
gure animegatikan,
jende guziak ezagutzen du
zein onak diran platikan,
ez dira erraz aspertzekuak
zerbait esanagatikan,
zer esan duten goguan izan
pulpitu orretatikan.
- 11/ Zar eta gazte, aberats pobre,
emakume ta gizonak,
gusto aundiaz entzun diztegu
egin diguten itz onak;
konbertiduak geratu dira
lenago dudan zeudenak,
sermoi ederrak franko egiten
pasa digute egunak,
espabilatu gaituzte ederki
lenago lotan geundenak.

12/ Amaika bertso esan dira ta
au da amabigarrena,
gauza guziak duen bezela
eman nai diot aizkena;
nere kristauak, kunpli dezagun
ministro oien ordena,
gero guziok goza dezagun
eternidade on bana,
auxen da Lete Osintxuarrak
deseatutzen duana.

Bertso-papera, *Imp. de Orúe.-Eibar* moldiztegian argitaratua, eta Manuel Lekuona apaiz jaunaren bilduman azaldua.

Izenburua, bertso-paperean dagoan bezelaxe jarri degu guk ere; bañan bearbada aurretik *Bertso-Berriak* falta du.

Azken bertsoan egillearen deitura esaten zaigu: Lete. Baita nungotarra dan ere: osintxuarra. Plazentzi eta Bergara tartean dagoan ballarakoa alegia. Bañan bertsolari edo bertso-jartzalle orren izenik ezin emango degu; ezta bestelako argibiderik ere.

Naiko izkera gipuzkoeratua erabiltzen du. Ala ere, *orren* eta *orrek* pluralean erabiltzen ditu 2/6 eta 9/1 bertso-lerroetan. Aditza, berri, singularrean erabiltzen du, pluralean bear bazuan ere, 1/5, 11/4 eta 11/8 lerroetan. Oiek ez dira gipuzkoera jatorrez ola esaten, Beterri aldean beintzat.

Bañan Goierriko alde askotan orrela erabili oi dute aditza.

Bederatzigarren bertsoan, *jaun Martin* esaten da Plazentziako erretore jaunaren izena. Bearbada *Juan Martin* bearko luke.

Izenburuan aitatzen zaigun Aita Basabe, Kandido izango zan izenez, 1867'an jaioa eta 1928'an illa, eta euskerazko zenbait eliz-liburutxoen egillea.

«1916»

BERTSO BERRIAK
ZUMAIA'KO MISIYUARI JARRIAK

- 1/ Milla ta bederatzi eunekin
amaseigarren urtian,
misiyo santuak izan ditugu
zumaiatarren artian;
saiatu dira gure animak
konbertitu bitartian,
kristau maitiak, bizitza onak
egiñaz izan gaitian.

- 2/ Zeruko Aita, laguntza-eske
Zugana biar det asi,
misiyo santu au nola izan dan
nai nuke adierazi;
pekatua zeñ itxusiya dan
ederki degu ikasi,
gaizakeriyak utzita obe
genduke munduban bizi.

3/ Gure Jainkuak erakustera
oiek dizkigu bialdu,
zabarkeriyaz mundu onetan
kontu ez gaitezen galdu.
Gure animak begiratzia
zerbait merezi ez al du?
Orregatikan misionistak
gugana dira azaldu.

4/ Aita Laskibar eta laguna
Aita Iriarte bestia,
gure biyotzak bigundu arte
biyak aspertu eztia;
oiek nai dute pekaratuko
bide guziyak uztia,
ori da nola izan biegun
ederki erakustia.

5/ San Inaziyon seme leialak
badaukate birtutia,
esan digute: «Pekataria,
arren oroitu zaitia».
Nai ez badegu gure animak
infernura juatia,
obe degula penintenziya
bertatikan egitia.

6/ Jaun Oiek ondo esan digute
nola egin esamiña,
gogora ekartzen saiatzeko
egindako utsegiña;
damutasuna egiazkua
asko pekatu egiña,
aurrera onak izan gaitezen
artu propositu fiña.

7/ Konfesiyo'na nola egiten dan
daude adieraziyak:
aitorturikan egin ditugun
geren pekatu guziyak;
ondorenian Jauna artuta
berari eman graziyak,
gure animak mesedeko'itu
orlako irabaziyak.

8/ Gure erriko parroko jaunak
au zan desio zuana:
San Inazion bi seme oiek
etorritzia gugana;
ondo zekiyan premiyazkuak
asko egongo giñana,
gu pekatutik libratu arte
gogor egin dute lana.

- 9/ Pulpitutikan egin digute
jaun oriyek alegiña,
esanaz utzi obe degula
degun gaitzerako griña;
lenbailen sendatu dezagula
gure animako miña,
obe genduke pake santuan
danok biziko bagiña.
- 10/ Eliz guziya betetzen giñan
bertako eta erbeste,
oien sermoiak arriturikan
guziyok para gaituzte;
alkarrekin gu onla jarriko
giñanik ez nuen uste,
beren izkuntza ederrarekin
pakiak egin dituzte.
- 11/ Guretzat nola liteke bada
gauza oberik arkitu?
Konfesiyo bat ona eginda
biyotzak ondo garbitu;
pekatu asko iduki arren
ez gaitezela arritu,
Jesus maitiak aitortutzian
guziyak barkatzen ditu.

12/ Amaika bider esan digute
pekatuari uzteko,
maisú leialak daude zer egin
biar dan erakusteko;
oien bearra bada munduban
relijiyuari eusteko,
esandakuak egin ditzagun
zeruba irabazteko.

13/ Kristau maitiak, egun oietan
ederki degu ikasi,
zenbat ofensa gau eta egun
eiten diyogun Jesusi;
gure pekatu izugarriyak
zuten gurutzian josi,
Berari ondo erantzutia
oraiñ ez al du merezi?

14/ Egun oietan misionistak
saiatu dira benetan,
gu pekatutik ateratzeko
biar diraden lanetan;
konbertituta jarri ez danak
emen oraingo onetan,
lanikan asko izango dute
oiek beren animetan.

15/ Konzienziyan ez degu jarri
biar al bada zakarrik,
aurrera gure biyotz garbiya
berriz zulatzeko arrik;
etsaia utzita amatu biar
degu Jainkua bakarrik,
bestela gure oraingo lanak
izango dira alperrik.

16/ Zenbat baliyo du zerurako
bidia erakustiak,
orain kontentu arkitzen gera,
lenago geunden tristiak;
zer poza guri ematen zigun
jaun oriyek ikustiak,
aurrera ondo bizi gaitezen
emengo zar da gaztiak.

17/ Etsai gaiztua ibilliko da
luzaturik atzaparrak,
gure animai eman nayian
betiko su eta garrak;
pulpitutikan esan digute
ez izateko zabarrak,
saia gaitian ondo egiten
oien konseju ederrak.

18/ Zumaia ontan izandu dira
misiyo gustagarriyak,
utzi ditzagun alde batera
oitura negargarriyak;
orra papera onetan jarri
gure arteko berriyak,
ejenplo ona zabaldu dedin
oek dirade jarriyak.

Bertso-papera, *Imp. Quintanilla* – *Zarauz*
moldiztegian argitaratua, Errenderia'n,
Erdiko-etxeko'ko Jose Antonio Berrondo'ren
eskutik jaso.

Txapel batekin bi buru ezin estali
ditezkelan esan oi da. Egia ote dan duda
egiten degu, ordea, bertso-sail onek bi
misiotarako balio izan zuan eta.

Manuel Lekuona apaiz jaunaren
bilduman, beste bertso-paper bat arkitu
baitegu, Zarautz'ko *Quintanilla* moldiztegi
ortan egiña eta aurreko paperarekin
berdin-berdiña.

Aldakuntza bakarra: aurrekoak *Zumaia*
dionean, onek *Motriku*; eta misiolarien
izenak ere desberdin.

Alegia: izenburua: Bertso Berriak
Motrikuko misiyuari jarriak. Eta 1/4:
motrikoarren artian; 4/1: Aita Lapeira eta
laguna; 4/2: Aita Jauregi bestia; 18/1:
Motriku ontan izandu dira.

Ez dakigu nork nori kopiatu dion. Izkuntza, Zumai'koa errexago izango da, Motriku'koa baño. Bañan bertsolaria etzan askotan bertakoa izaten, kanpoko jartzalle batengana joaten ziran-eta, bertsoak enkargatzera.

Arrazoi bakarra izan degu bertso auek Zumaia'ren izenean jartzeko: Zumai'ko papera oso-osorik dagoala eta Mutriku'koak, berriz, puska falta duala: amaikagarren bertsoa osorik eta amabigarrenaren zati bat, alegia.

«1920»

BERTSO BERRIYAK
ORIYO'KO MISIYO SANTUARI
JARRIYAK

- 1/ Gaude milla beatzireun
ogeigarren go urtian,
bi Aita prestu emen dauzkagu
oriyotarren artian;
esan digute nola gabiltzan
geren animen kaltian,
bizitza onak egiten beti
guziyok saia gaitian.
- 2/ Jesus onari laguntza eske
asi bear det aurrena,
misiyo santu au nola izan dan
adierazi urrena;
animak garbituta jartzia
degu gauzik bearrena,
orretatikan dator gureztat
sosegurik ederrena.

- 3/ Aita Laskibar eta laguna
Aita Laspiur bestia,
gure animak sendatu arte
biyak ixildu eztia;
oiek nai dute pekaturako
bide guztiyak uzta,
aurrera nola izan biegun
ori da erakustia.
- 4/ Nola gabiltzan arriskueta
geren animak galtzeko,
esan digute kontzientziyak
danok ondo garbitzeko;
pekatu asko izanagatik
iñor ez ikaratzeko,
eskubidia badaukatela
oiek danak barkatzeko.
- 5/ Gau eta egun gu biguntzeko
jaun oriyen esatia,
kristau maitia, galdu baño len
arren gogora zaitia;
obe zenduke penitentziya
bertatikan egitia,
nai baldin badezu zeru eder
artara gero joatia.

6/ Esan digute guziyok ondo
egiteko esamiña,
pekatu danak gôra ekartzen
saiatzeko alegiña;
damutasuna egiazkua
lenago gaizki egiña,
ta aurrera zuzen ibiltzeko
artu propositu fiña.

7/ Nola konfesatu bear degun
gaude oraiñ ikasiyak,
aitorturikan gogora etortzen
diran pekatu guziyak;
bildurrik gabe esan ditzagun
izan arren itxusiyak,
gero gureztat nai baditugu
zeruko irabaziyak.

8/ Inazioren bi seme oiek
egin dute alegiña,
esaten zuten: Lenbailen utzi
zuen gaitzerako griña;
orain da denbora ta sendatu
animetan dagon miña,
edo bestela beti-betiko
gero infernu samiña.

- 9/ Egin dituben utsegiteak
ondo aitortzen baditu,
orduban bere konzienziya
egingo zaio garbitu;
konfesiyo ona izango bada
danak esan bear ditu,
nai baldin badu beti-betiko
satisfaziyo gelditu.
- 10/ Oiek diyote bildurrik gabe
konfesatzera juateko,
gogora etortzen diran pekatu
danak zuzen esateko;
damutasuna biyotzetikan
ez artu egun bateko,
baizikan gure Jaungoikúaren
aurrera juan arteko.
- 11/ Zori onian dira guretzat
misiyo oiek asiyak,
zar da gaztiak nola izan bear
degun gaude ikasiyak;
pulgitorikan ez dizkigute
egin sermoi itxusiyak,
oiei begira pozaz zorutzen
egonak gera guziyak.

- 12/ Egun oetan Jauna artutzen
izan geran jende-pilla,
biyotz garbira etortzeko zai
daukagu Jesus umilla;
saiatu gera geren animen
salbaziyuaren billa,
ditxa eder au urte askuan
goguan izan dedilla.
- 13/ Eskerrak eman bear dizkagu
misionero jaunari,
gure erriko artzai ona ta
bere apaiz lagunari,
gañerontzeko eleiza ortan
egon diraden danari,
zergatik zintzo jarraitu diyen
salbaziyyoko lanari.
- 14/ Aita oieri begira pozez
egonak orain badaude,
beren erakustiaren bidez
danok arrituta gaude;
barkaziyoko semoiarekin
asko bigundu gerade,
len gorrotuan zeudenak zenbat
pakian jarri dirade.

15/ Misiyo santu au nola izan dan
orra nik adierazi,
pakian emendikan aurrera
askoz obe degu bizi;
bi Aita oieri eman biar
dizkagu esker milla grazi,
nai ditubenak bertso berriyak
papera ontatik ikasi.

Bertso-papera, moldiztegi-izenik gabea.
Damurik, noren eskutik jaso genduan idaztea
aztu egin zitzaigun.

BERTSO BERRIAK

ERREZILL'KO MIXIO SANTUARI BAUTISTA URKIZU'K JARRIAK

1/ Bertso bi jartzeko nik
al deran moduan,
zerbait sartu nairik
gizonen buruan;
ibiltzen bagerade
pakean munduan,
mesede izango degu
eriyotzako orduan.

2/ Jesus maitagarriya
daukagu nagusi,
bere odolarekin
ginduen erosi;
amar mandamentuak
bear ditugu ikasi,
bestela infernuan
bearko degu bizi.

- 3/ Errezill'en izan ditugu
bi misionero,
oien esana ein zagun
bero eta bero;
ez pentsatu ta utzi
egiteko gero,
alperrik damua
infernura ezkeru.
- 4/ Jaun oiekin pasa degu
geren mixiyoa,
badakite oiek
zeruko ejerzizioa;
gizonak konbertitzen
daukate afiziyua,
ikasi al duanak
oien leziyua.
- 5/ Erriko apaiz guziak
dauzkagu guk onak,
milla esker merezi ditu
bikario jaunak;
aitu deiozute
zuek, nere lagunak:
sermoi gabe asko daude
infernura juanak.

6/ Bezpera ta sermoi
meza nausitara,
segitu al duanak
bada oietara;
beti konbertitzen da
piskat onetara,
bestela jua biarko du
infernuetara.

7/ Arnegu ta blasfemi
mingaiñ gaiztuakin,
iskidatu diteke
olakoarekin;
parte arturik daude
infernuaekin,
konfesatu zaitezte
mixoneroakin.

8/ Egiyazko konfesiya
beti konbeni da,
txaparro asko ortan
pasatu oi dira:
pensatu gabe jua
gabian oiera,
goizian infernuan
asko esnatu oi da.

9/ Orain esango det nik
egiya klaruan,
zer euki degun
guk pensamentuan:
ez dala atsegin izango
seguru infernuan,
emen arro ibilli arren
nork naiko du juan?

10/ Pulpitotik aitzen dira
egiya guziyak,
zeruan eta infernuan
dauden diferenziyak;
ala ere konbertitzen
ez dira guziyak,
ez aspertu beñere
sermoi luziak.

11/ Erregutu bear diyogu
guk Jaungoikoari,
konberti dezala
jendia ugari;
iya betian dago
purgatorio ori,
errezatu bear diyogu
guk orain aieri.

12/ Ai gure erlijioko
familia maitia,
San Pedrok irikiko digu
zeruko atia;
espero bear degu
ara juatia,
asko du esamiña ta
konfesio ona egitia.

13/ Maria Santisima,
zeruan zaude zu,
pekatari guzion
kargua zuk dezu;
zure billa dabillenik
utzitzen ez dezu,
bertso aben egillea
Juan Bautista Urkizu.

14/ Ona emen amalau bertso
Jaunak lagunduak,
igual gaizki esango du
neretzat munduak;
barkatzen diyet guztieri
oraindañokoak,
danok zerura gaitzela
gure Jaungoikoak.

Bertso-papera, *Azpeitiyan Martinez-tarren
moldiztegian* argitara emana, Errezil'ko
Iraola-zarra baserrian jaso.

Bertso-jartzallearen izen-abizenak amairugarren bertsoak ematen dizkigu: Juan Bautista Urkizu. Baña berari buruz ezin dezakegu ezer ere esan.

BELGUNTZAREN OROIGARRI

1/ Aita Jaun Goikoaren
Seme Jesusekin
eta Goteunaren
laguntasunakin,
Belguntza izan degu
aurten Errenderi'n;
Zufiri jaunak gogoz
euskeraz du egin,
zeruratu gaitezen
egiñaz alegin.

2/ Aita Zufiria'ren
erakutsalduyak
izango dira emen
goguangarriyak;
goiz ta arratsaldean
zitun itzaldiyak
ager dizkigu garbi
sinismen-egiyak,
argituaz itxurik
zeudenen begiyak.

- 3/ Sinai'ko mendiyen
goiko gure Jaunak
amar agindu ziran
Moises'i emanak:
iru Jauna gurtzera
beartzen dutenak,
zazpi lagun urkoan
alde dauzkagunak,
zuzen ibili gaiten
zentsuna degunak.
- 4/ Jabe bakarra degu
goiko gure Jauna,
zeruba eta lurrak
egin zituana;
Bera agurtutzea
lenen bear dana,
baño beste aldera
okertzen gizona,
oroitu bat aurrerantz
jaun orren esana.
- 5/ Esaten zigun: Arren
sinismena agertu,
Jaungoikorikan iñoiz
ez egin ukatu;
nun-nai gizon bezela
bear dala agertu,
bere alde asteko
jarririkan gertu,
nai badegu San Pedron
atetikan sartu.

- 6/ Biraurik iñolatan
ez bota Jaunari,
arren da arren zigun
eskatu danari;
kalte gogorra orrekin
gure goguari,
txerrenak baturikan
lokatzan igari,
ipurdin muñ egiñaz
diabru beltzari.
- 7/ Gurasoari digu
garbi adierazi,
beiratzeko semeak
nola diran bizi;
sinismena sendotu
bearra lenbizi,
birau zakarrikan ez
dezaten ikasi,
Luzifer jarririkan
buru ta nagusi.
- 8/ Gaurko egun onetan
zenbat dira azaltzen,
Satanas'ek diyela
mingaña dantzatzen,
inpernu-leizeko
izkuntzaz mintzatzen;
oitura likitx ori
ari da zabaltzen,
orla etsaian mende
diradela jartzen.

- 9/ Lizunkeriya berriz
gaurko egunetan
sarturikan daukagu
guztion kaltetan;
arrokeriya jabe
dago biotzetan,
jantzian nabarmenak,
erdoia itzetan,
era orretan ezin
sartu zeruetan.
- 10/ Ikusirik Jesusek
gure aultasuna,
bazekiyen askotan
salduko genduna;
jarri zuben aitortza
sendatzen dubena,
bear dan eraz ongi
egin bear dana,
bestela zeruratzen
izango da lana.
- 11/ Aitortzeko lenbizi
bear da aztertu,
eta txiki-ustean
bat ere ez baztertu;
guzti-guztiagatik
damu on bat artu,
geio ez egiteko
gogua sendotu,
gero lasaitutzeko
guztiyak aitortu.

12/ Irudimenarekin
Luzbel'ek du saltzen,
pekatu egin arte
txiki du azaltzen;
laster itxusiturik
kezka digu jartzen,
gero aundi azalduz
lotsetan du jartzen,
aitortzeko iñora
juan ez gaitezen.

13/ Otoi arren ein digu
guzik aitortzeko,
bate kezkarik gabe
pozez bizitzeko;
lotsaturik utzitzen
badegu geroko,
gure buru guztiya
degula nastuko,
betiko gaiztokira
txirrist amiltzeko.

Bertso auek, gerra aurreko *Argia* astero-koan agertu ziran. Bañan zein egunetan ez dakigu; *recorte* batean jaso baigenituan, Andoain'go Manuel Beraza'ren eskutik.

Republika denborakoak izango dira noski; garbizalekeria indarrean zebillen garaikoak, alegia. Zenbait itzek ala erakusten digute: belguntza, Goteuna, gurtu...

Ortaz kanpora, naiko bertso jatorrak ditugu. Ez dira, iñolaz ere, liburu ontako traketsenak.

BERTSO BERRIYAK
USURBIL'KO MIXIYUAN OMENEZ
AIZARNA'K JARRIYAK

1/ Lagun batzubek esan dirate
bertso berriyak jartzeko,
neronek ere badet asmua
oien itza mantentzeko;
Misiyo batzuk izan ditugu
pekatariyak ontzeko,
asmo sendoa artu dezagun¹
Jainkua maitatutzeko.

2/ Apirillaren zazpiyan zuten
etorrera edo asera,
jende askokin egin zitzaien
berebiziko arrera;
bi Aita umill azaldu ziran
artzai onaren antzera,
Jesus onaren erakutsiyak
kristauai erakustera.

¹ *Argia'n: sendo.*

3/ Astelenian ala esan zigun:
«Kristauak anima bat du,
kontu ez dediñ bera okerrera
zuzenbidetik amildu;
mundu onetan esaterako
geienez daude bi ordu,
denpora orretan zentzuba dunak²
aprobetxatu bear du».

4/ Arreta aundiya jarri dezagun
anima salbatutzeko,
mundu (b) onetan egin ditugun
pausuai begiratzeko;
oraindañokon ibilli geran
bide txarrari uzteko,
ardi galduak izan bagera
artzaietara biltzeko.

5/ Asteartian itz egiñ zigun
mozkorkeriyen gañian,
sobra geiegi sartuba dago
gaitz ori gure artian;
eraritikan eran zagun baiña
beti biar dan neurrian,
gizona abere biurtzen baita
buruba galtzen dunian.³

² *Argia* 'n: *duna*.

³ *Argia* 'n onela ditu bertso onek puntuak: *gañean*, *artian*, *neurriyan*, *dunian*.

- 6/ Asteazkenez azaldu digu
eriyotzaren itzala,
mundu (b) ontako egintza guzik
Jesusi esan biarra;
azkenerako gauza orregatik
degu orrelako ikara,
kristauarentzat ezta izango
oso momentu ederra.
- 7/ Eriyotzako gauza aiekiñ
eztu askorik utsegiñ,
arrokeriyak zer dakarkigun
garbiro zigun itzegiñ;
sasoi oneko indar guziyak
golpe-golpera desegiñ,
gaitz orretatik iñortxok ere
ezin gentzake aldegiñ.
- 8/ Ostegunako saiua berriz
juiziyo jeneralari,
kristauak badu zintzotutzeko
zerk bildurtuba ugari;
munduban bistan geren kontuba
eman bear Juez Jaunari,
orduban ezta aitzakirikan
izango emateik iñori.

- 9/ Egun orixe izango degu
osoro bildurgarriya,
Juez justubak egingo digu
merezi dan justiziya;
lurralde ontan gabiltzan arte
bakoitzak irabaziya,
gaiztuentzako zigorra da ta
onarentzako sariya.
- 10/ Ostiralean azaldu zigun
inpernutarren larriya,
leku artantxe sartutzen danak
dauka ixtilu gorriya;
suzko leize txar izugarri bat
Jaunak propiyo jarriya,
aintxe sartzen du bide txarrari
segi nai diyon guziya.
- 11/ Eziñ deskantsau iñolaz eta
alare eziñ aldegiñ,
lagunak etsai biurtuko'ida
gutzizko gorrotuakiñ;
subak berriz dana ingurau
berotasun aundiyakiñ,
leku artantxe, ene kristauak,
ezta izango atsegiñ.

12/ Larunbatean agindu zigun
barkatutzeko alkarri,
bata bestien zima oietzaz
mintzatu zan izugarri;
lagun urkuai egiten zaizka
makiñatxo bat txarkeri,
Jaunak zerurik eztiyo emango
orrela bizi danari.

13/ Askok libre dala pentsatutzen du
malko batzuk ixurita,
lagunai barka zaiogun danok
errietari utzita;
Jesus gugatik arrenka dago
gurutziari josita,
ez ote gera akordatuko
oi orrela ikusita?

14/ Itzaldi oiek aditu eta
ondoren konpesatzera,
gure bizitzan egin ditugun
pekatuk aitortutzera;
Jesus errukiz jetxiya degu
usurbildarren tartera,
aste santuba igarotzeko
ederki prestatu gera.

15/ Igande goizen meza santura
pekatubak aitortuta,
gure orduko barrengo poza
eztet utziko aztuta;
gure animak gelditu dira
oraiñ oso indartuta,
grazi ugariz apaindurikan
Jesus gurekiñ artuta.

16/ Arratsalde ortan itz egin zuten
gizon on aiek azkenez,
agurra danoi egiñ ziguten
oso izketa legunez;
borondatia badute oiek
ondo azaldu dutenez,
gurutza bat e utzi digute
mixiyuaren omenez.

17/ Agur gozo bat egiteko onei
agindutzen dit barruak,
orretarako almen aundirik
eztauka nere buruak;
zuek zerate kistar gaizoen
erakustalle sutsuak,
uri onetan iraun dezala
erain dezuten frutuak.

18/ Kristau guziak libratu gera
etsai txarraren katetik,
anima elbarrik sendatu're bai
pekatubaren gaitzetik;
oroipen ori ezta juango
sekula gure artetik,
agur gozo bat, Aita maitiak,
usurbildarren partetik.

Gerra aurreko *Argia* euskal astekaria,
1935-VI-9'an.

Izenburuak dionez, bertso auen egillea Aizarna bertsolaria degu.

Beraren argazkia, Eibar'ko Ojanguren zanak egiña, gure *Bosquejo de Historia del bersolarismo* liburuan ikus dezake irakurleak.

Bañan beste argiderik ezin gentzake ari buruz eman.

Ala ere, duda egiten degu ura usurbildarra ote zan. Amaikagarren bertsoan *deskantsau* eta *ingurau* esaten baita; eta irugarrenean *denpora*. Edozeñek dakianez, berriz, Usurbil'ko euskeraz *deskansatu*, *inguratu* eta *denbora* bear du.

Amazazpigarren bertsoan, *kistar* eta *uri* irakurtzen da. Itz oiek ez datoz ongi erriko

bertsolari jator baten izkerarekin; ezta ere gañontzeko bertsoetan erabiltzen dan euskera-
rekin.

Bearbada, *Argia*'ren redazioan—edo, baten-
batek eskua sartuko zuan eta itz oiek aldatu.

«1935»

BERTSO BERRIYAK
MARZIAL URTXEGIAK JARRIYAK

- 1/ Milla bederatzireun da ogei ta
amabostgarren urtian,
misiolariak bi izan dirade
gure erriko partian;
premiya ere bazala uste det
jende askoren tartian,
misiyo oiek ez dira izan
gure animen kaltian.

- 2/ Illbeltzaren amalauian
asi da misiyo santua,
bertso berriyak ateratzeko
artu det pentsamentua;
oiek guztiak ongi jartzeko
erren daukat talentua,
Jesus maitia, argi nazazu
neri entendimentua.

- 3/ Aita oriyek ots egin dute
pulpituatik aurrena:
kontzientziko kezka degula
munduko gauzik txarrena;
lendabizitik esamiñatu
egin biar deu barrena,
pekatariyak, au da preziso
guri konbeni zaiguna.
- 4/ Zenbait alditan edozein moduz
egiten degu pekatu,
kontzientziya esamiñatzen
egin bear deu nekatu;
diranak diran bezela esan,
bat bakarrik ez ukatu,
etsaiakiko aiskire-antzak
nai baldin baiteu bukatu.
- 5/ Kukurrukuba jo egiten digu
kontzientziko ollarrak,
alare lasai egoten gerala
aien gerade dollorrek;
anima baño geiago maite
urriak eta zillarrak,
konpesatzera joan gaitezen
ez egoteko bildurak.

- 6/ Jesus umillak Kalbariyora
eraman zuben arbola,
ikusten degu eskuk eta oñak
josirikan or dagola,
bere oñ eta eskuetatik
odol isurtzen zaiola;
pekatariyak bizi bear degu
ori goguan degula.
- 7/ Gizon guztiyak salbatzeagatik
Jesus nola ibilli zan,
nik sinisten det mundu onetan
gustorik etzubela izan;
bere anima eta gorputza
utzi zituban kalizan,
bisitatzera sarritan goazen,
ortxen daukagu elizan.
- 8/ Gure errira etorri dira
jesuita ta prailia,
jendia pranko oiei begira
gustora egonak dia;
badaukate oik talentu eta
buruko abillidadia,
nola dan ongi esplikat'ute
mundu ontako legia.

9/ Edozer gauza esaten degu
tentaziyuak artzian,
gure lenengo guraso zarrak
ola oitubak etzian;
gorputzarentzat bentajarik ez,
animarentzat kaltian,
kontu itxusik izango dira
Josapatara joatian.

10/ Jesus maitia mendian gora
eraman zuten iltzera,
kulparik gabe saldu zuten da
bere biziya kentzera;
munduban nola etorri zan
berak eman zun aitzera,
gaizto artian ortatik dator
relijiyua galtzera.

11/ Egun oietan jetxi zitzaigun
Jesus zerutik lurrera,
bere odolez egiñ giñuzun
katolikuak gu gera;
Beran esanak zintzo egiten
baldin saiatzen bagera,
Jesus arekin beti-betiko
zeruban sartuko gera.

12/ Jesus maitiak egiñak dauzka
beti izketa prestubak,
oker birerik eztu izaten
beñere gizon justubak;
guri eman da mundutik joan zan
bere oñ eta eskubak,
bere nekiaz paratu zitun,
ez dira iñori ostubak.

13/ Jesukristorek guregaitan
egin zituben nekiak,
oker birerik beñe ez dauka
gauza ongi erakustiak;
ordu segururik ez degu
nola zar eta gaztiak,
eriyotz on bat emango digu
gure Jainko maitiak.

14/ Jesukristok odola nola
ixuri zuan munduan,
nere laguna, artu dezagun
al baldin bada goguan
negar-malkuak ixuriyaz
guri begira zeguan
beren laguntza biarko degu
eriotzako orduan.

Bertso-papera, *Imp. Macazaga – Rentería*
moldiztegian argitara emana eta bertan jaso.

An eta emen bertso-lerro batzuk aldatu egin ditugu, moldiztegiaren erruz-edo oker idatzita zeudela iritzita. Onako auek dira, bertso-paperean zeuden bezelaxe:

2/6: errez daukat talentua; 3/1: Aita oriyek otsa gindute; 4/7: etsayaiko aisgire antzak; 4/8: nai baldin baiten bukatu; 5/4: ayen gerade yollorrak; 6/5: beren oñ eta eskuetatik; 8/5: badaukate oik talentu ta.

Bertsolariaren izen-deiturak izenburuak ematen dizkigu: Marzial Urtxegia. Irakurlea oartuko zanez, nungo mixioak diran ez da iñun esaten.

Marzial Urtxegia orrek bost bertso lenago-ko best sail batetik artuak ditu; Pello Errotaren seme Miel Antonek Asteasu'ko 1918'ko mixioari jarri zion sailletik, alegia. Bertso oiek *Auspoa*'ren 45-50'garrenean arkituko ditu irakurleak. Miel Antonen 1, 2, 4, 5, 32 eta 33'garrena eta Urtxegia'ren 1, 2, 5, 4, 6 eta 7'garrena berdintsuak dira.

«1950»

MIXIO SANTUAREN OROIMENEAN
NEKAZABAL'EK ZARAUTZ'EN,
1950'GARREN URTEAN

1/ Milla bederatziregun
berrogei ta amarrian,
ditxa eder bat sortu da
Zarautz'ko errian;
nago bertso batzuek
jarri biarrian.
Jaungoikoan laguntza
nai nuke urrian,
jarraitu're Jesusen
grazi ederrian.

2/ Gure parroko jaun da
aiuntamentuak
ekarri dizkigute
mixiyo santuak;
ez du gutxi baliyo
oien talentuak,
persona asko geunden
emen zabartuak,
ondo zuzendu ditu
nork bere kontuak.

3/ Martxuen ogei ta bostian
egin ziran asi,
euskaldun ederragorik
ez degu ikusi;
esplikatu digute
nola ondo bizi,
zerurako bidea
dute erakutsi,
animak ez duela
galtzerik merezi.

4/ Aita Agirretxe da bat,
bestia Garmendia,
oiei entzuten pozez
egon da jendia;
erakutsi digute
zeruko bidia,
berari jarraitzeko
artu det idia,
lan ederrak eginda
Zarautz'tik joan dia.

5/ Aita Apraiz jaun ori
da irugarrena,
erdaldunen artian
izlari ederrena;
oien esanak sartu
zaizkigu barrena,
maitasuna izateko
danok alkarrena,
ia sendatzen degun
anima errena.

6/ Esplikatu diguzte
fedeko egiak,
ez dute errurikan
oien memoriak;
San Frantziskoren seme
estimagarriak,
zorionian dira
Zarautz'a etorriak,
irabazi dituzte
esker ugariak.

7/ Jendia joan gera
eleiza betian,
asi diranetikan
bukatu artian,
oien itzak aitzera
maitasun fuertian;
Jesusei erregutu
guztiok batian,
sartu gaitzala arren
zeruko atian.

8/ Aitortza eder bana
digute eragin,
gauza orren gañian
dute asko itzegin;
zuzen ibiltzeko
lagun urkoakin,
aixkire izateko
danok alkarrekin,
Jesusen asarria
aplakatu dedin.

- 9/ Barkazioa eskatu
diogu alkarri,
geroko okerrikan
ez dedin etorri;
berriz aitortutzero
joateko sarri,
Jesusek badakila
kristau danon berri;
anima garbituta
trankil gera jarri.
- 10/ Askotan enkargatu
gera gurasuak,
guk ondo zaitzeko
umien pausuak;
gure eginkizunak
dira nekosuak,
salbatuko bagera
gauza prezisuak,
lagunduko al digu
Jaun amorosuak.
- 11/ Ordena asko artu
dituzte gaztiak,
garbi eman dizkete
beren albistiak;
kristau danok gerala
Jesusi kostiak,
ez emateko penik
lagun tzarrak uztiak,
etorri ez ditezen
ondoren tristiak.

12/ Barrengo griña txarrak
in ditugu kendu,
lengo oker guztiak
ditugu zuzendu;
premiya degunian
alkarri lagundu,
ai zer gauza ederra
egingo bagendu,
Jesukriston dotriñak
au erakusten du.

13/ Gaixo dauden guztiai
eman diote Jauna,
gogongarria izan da
Erramu-eguna;
gizon leialak etorri
dirade gugana,
Jesusek ordainduko die
egindako lana,
eramaten ditunen
iñoiz Beregana.

14/ Gustagarria izan da
oien despedira,
erriari abestuz
eman diogu jira;
bêtzi egun pasata
aspertu ezin dira,
beti Jesusi deika
zerura begira,
danok jaso gaitzala
bere konpañira.

15/ Len gaiztoak giñanak
egin gera ondu,
ortarako ditugu
mixiuak izandu;
pekatu bidetik
al bada aldendu,
berriz biziyo txarrik
ez dedin gallendu;
infernura joatiak
bildurra ematen du.

16/ Oso bide labañak
nola dauden emen,
izan zagun kargua
gure animaren;
tentaziyo gaiztuak
sarri izan arren,
guztiok nai degu sartu
zeruan barrenen,
ala gerta dedilla,
gora Jesus, amen.

Bertso-papera, *Martiarena - Zarauz* moldiztegian argitara emana, Orio'ko Gregoria Ibarгойen zanaren eskutik jaso.

Idazten oitura gutxi zuan esku batek lapitzez erantsita, zuzenketa batzuk ikusten dira an eta emen bertso-paper ontan. Bañan zuzenketa jatorrak.

Gure iritzirako, argitara eman baño len, nor edo nor ibilli zan bertso auek aldatzen; eta gero, argitara eman ondoren, beste bat jardun zan bertsoak lengo beren jatortasunera ekartzen.

Lapitzazko zuzenketa oiek ontzat artu ditugu, bertsoak idazterakoan. Bañan inprentaz beste onela dago: 1/9: jarriera Jesusen; 2/9: ondo zuzendu ditugu; 4/9: lan ederra einda; 5/1: Aita Apraiz; 7/6: maitasun aundian; 7/7: Jesusei erregutu diogu; 11/5: kristauak danok generala; 14/2: oien bukaera; 14/9: danok eraman gaitzala; 16/8: guk zeru ederren.

* * *

Nekazabal bertsolari au Aia'koa zan berez; bañan Zarautz'en bizi zana.

Joxe Kruz Larrañaga zituan bere izen-abizenak.

Oker ez bagaude, 1974 urteko Azaroaren 17'an il zan, 82 urterekin.

* * *

Nekazabal bertsolari onek anai bertsolaria ere izan zuan. Oni ere *Nekazabal* edo *Nekezabal* esaten zioten. Lenengo Bertsolari-egunean, 1935'eko Ilbeltzaren 20'an, parte artu zuan.

Ondoren argitaratu zan *Bertsolari-guduak* 1935-1936 liburuan, aren bertso bakarra azaltzen da. Batean puntua onela jarri zioten:

Bertsoak botatzeko
au da jende-pilla...

Ta berak erantzun:

Danak pozik uztetan
bear oso abilla.
Oraindik solteru naiz,
gaiñera mutilla,
lurrak tapatuzeko
a zer ezur-pilla!

Beste bertso bat, Zarautz'ko Iñurritza'n, Etxetxiki'ko Santos Leunda'ren aotik, jaso genduan. Onela esan zigun:

«Beste bat gogoan dakat bertsoa. Basarriri, gerra aurrean lenbiziko txapela Donostia'n atera zuanean, omenajea egin zioten emen, Zarautz'en, batzokian. Puntu jartzen, Aitzol; eta azkeneko puntua au jarri:

Oraintxe azkena zuk
bukatu biazu...

Ta berak:

Baita kantatu ere
asten banaiz prestu;
ez nazu pariente
ain gutxi lengusu,
bazkaia artuko det
ematen baidazu».

Nekazabal ori gerra-denboran il zan.
Eriotza nola izan zuan, Santos Leunda orrek
berak kontatu digu:

«Ementxe, Orio ta Zarautz bitarteko Suin
gañeko kamio ortan, kamineroen etxean,
batzuek alde egin eta besteak sartzerako,
nonbait ere dinamita jarri zuten atean; eta
Nekazabal ori ikusmiran joan eta atea
idekitzean, lertu eta bota...».

* * *

Basarrik ere bertsoak jarri zizkion mixio
oni. Bertso-paperetan zabaldu ziran, Za-
rautz'ko *Tip. Elustondo* moldiztegian argita-
ra emanda. Bai *Aranzazu* aldizkarian ere,
1950 urteko bosgarren zenbakian, eta bai *Ba-
sarri'ren bertso sorta* izeneko liburuan ere.

«1956»

BERTSO BERRIAK

1/ Bertso berri batzuek
jartzera nijua,
errian zabaltzeko
daukagun asmua:
Martxuaren lauean
astera dijua
igeldotarrentzako
mixiyo santua.

2/ Kristo badatorkigu
-ez denbora pasa-,
entzun dezagun bere
nekien arnasa...
Mixiyuen jarduna
ez baita jolasa.
Ongi etorri, Aita
Garate ta Lasa.

3/ Gizona nundik dator
ta nora dijua?...
Munduko izaera
ez da betikua;
eriotza, epaia
eta Jaungoikua...
danen berri emanaz
dator mixiyua.

4/ Jesus Onaren ardi
maiteak zerate;
oraintxe zuen billa
dator atez-ate...
Aurretik autsi bear
pekatuen kate...
Ortara datoz Aita
Lasa ta Garate.

5/ Gure kalte bakarra
degu pekatua;
barkapena eskeintzen
berriz Jaungoikua.
Zenbateraño zeran
esker txarrekua,
agertzen datorkizu
mixiyo santua.

6/ Aurten luzatu zaigu
jelakin elurra,
zigor baten antzera
gorrituaz lurra;
landarea utzi du
txit buru-makurra,
Jainkuak ez al digu
ematen bildurra?

7/ Artzai Ona badator
makillik gabea,
txistu ta irrintzika
bilduz artaldea.
Zabaldu elizaren
bordako atea,
goazen, entzun dezagun
bere itz maitea.

8/ Gizonak zoriona
du amets urdiña;
beti kezketan dauka
biotzeko miña...
Artzen badegu zintzo
zerurako griña,
an iritxiko degu
lurrean eziña.

* * *

- 1/ Mixiyo santu onek
utzi gaitu alai,
azpiratuaz iru
animaren etsai.
Pake santu onetan,
alkarren onginai,
artzaiak ardiakin
egin dezagun jai.

- 2/ Eriotza badator...
eta ni kezketan,
kontu eman bearra
Kristoren oñetan.
Sententzi ura ez da
izango txantxetan:
betiko poza edo
betiko penetan.

- 3/ Jesus guri galdezka
dabil atez-ate:
Emandako itzaren
jabe al zerate?
Agur, eskarrikasko,
Lasa ta Garate;
gure oroipenean
biziko zerate.

Mixio aurreko zortzi bertsoak, orritxo batetik; mixio ondoko iru bertsoak, *estampa* batetik. Biak ere Igeldoko erretore Fabian Loidi'k bialduak. Bertsoak ere, berak jarriak, seguru aski. Mixio ori 1956'an eman zan.

«1965»

BERTSO BERRI-BERRIAK
GURE MIXIOARI JARRIAK
DONAMARIA'N
1965, ILBELTZAREN 16 - 25

- 1/ Milla bederatzi eun gañera
irurogei ta bostian,
mixio eder bat izandu degu
Donamari'ko errian;
zeru-egunak izan ditugu
lenengo illabetian,
bere oroipena gordeko degu
bizi geraden artian.

- 2/ Bost auzo ditu Donamariak:
bostak Jaungoiko zaliak:
Ola, Uxarre, Artze, Igurin
t'Azkarraga'ko jendiak;
mixiolariak danoi dizkigu
eman itzaldi argiak,
benetan zintzo gorde ditzagun
Jaungoikoaren Legiak.

- 3/ Su ta garretan mixiolari bat
etorri zaigu txit ona,
Zubiaga'tar Mikel Mari du
jaun maite orrek izena.
Nik nola esan gure artean
berak egin duen lana?
Zeruko Aitak emango dio
sari irabazi duena.
- 4/ Argitasunaz burua eta
goi-maitasunaz biotza,
bete gaitzazu Gogo Deun orrek,
dizugu egiten otoitza;
Zu gabe gugan besterik ez da
illunpe eta izotza,
zu zera gure pake-iturri,
barkapen, indar, bizitza.
- 5/ Ederki asko zabaldu digu
Jaungoikoaren dotriña,
bere esanak betetzearren
egin zagusun alegiña;
orretarako lagun zaiguzu,
Zeruko Ama Birjiña,
ill ondorean ikus dezagun
zeru eder ta bikaña.

6/ Amar egunez eman dizkigu
amaika itzaldi eder,
oiek buruan artzen dituna
ez liteke bizi oker;
danen aldetik, Aita Zubiaga,
dizkitzut ematen esker,
zure laguntzaz garaitu degu
gure etsai dan Luziper.

7/ Bere itzaldi gozo, egoki,
ederrak eta eztiak,
pena aundia izango gendun
entzunik gabe uztiak;
orretarako entzun diogu
nola xar ala gaztiak,
«Ondo gaude emen» Pedrok bezela
esaten genduan guztiak.

8/ Argi ta garbi esan dizkigu
gure sinismen-egiak,
nola eriotz ala epaia
ta ondorengo guztiak;
gure barruan ongi *ausnartuz*
betiko miñ-oñaziak,
malko samiñez bete zaizkigu
biotz, gogo ta begiak.

9/ Mixiolariak esaten zigun
itzaldi eder batian:
Egi au ere sartu dezagun
ondo biotz-barrenian!
Kristau zintzoak zeruan beti,
gaixtoak an su-leizian,
egongo dira, bañan ez berdiñ,
betikotasun guzian.

10/ Beso-zabalik gure zai dago
betikotasun aundia,
ez da berdiña zerura igo
edo inpernura jextia;
beti gurekiñ eraman zangun
donetzalle dan grazia,
Zeruko Aitak idikitzeko
pozez zeruko atia.

11/ Pekatua da animarentzat
etsai amorratuena,
zeruko bide eder ortatik
atera nai gaituena;
erne egon ta otoitz beroa
beti egiten duena,
burruka ontan aterako da
nagusi ta txapelduna.

12/ Zer giñaden gu Jesus zerutik
lurrera jetxi ez balitz?
Egongo giñan, ez mixiolari,
ez apez eta ez eliz;¹
mundu ontako illunpe beltzak
berak bete digu argiz,
Bera guretzat aiñ ona izan-ta
gu Berarentzat aiñ murriz!

13/ Jesukristogan fede bizi bat
izan bear du gizonak,
Bera ikusi, Berari entzun
ta jarraitzeko asmoak;
Berak bezela barkatu eta
maitatu lagun urkoak,
orrela danak dute esango
kristau gerala osoak.²

14/ Mundu onetan egiten dira
egun samiñak agertu,
ordu oietan batak besteai
bear diogu lagundu;
gure artean anaitasunak
egin bear du agindu,
orrela biziz kristau gerala
egingo degu aitortu.

¹ Bertso-paperak: *ez apez ez eliz. Eta ori guk erantsia, beraz.*

² Bertso-papera: *guztiak. Bañan osoak bear duala dudarik ez da.*

15/ Animen aldez egin duena
bertsoz ez dago neurtzerik,
izlari onak izan litezke,
bañan nun dago oberik?
Guraso, ume, neska, mutillak
banazka goxo arturik,
zeruratzeko egin bearrak
ez dauzkagu aztutzerik.

16/ Illen aldeko itzaldia ta
meza ederra kantuan,
alaxen degu mixio santua
bukatu azken orduan;
alkar lagunduz gaur eta beti
bizi gaitezen munduan,
zorion betez egon gaitezen
ill ondorean zeruan.

(Aita Zubiaga'ri)

17/ Nekeak ez du zugan sarrerik,
lanerako beti prestu;
zenbateraño saiatu zeran
eziñ liteke sinistu!
Maite-damuak gure barruan
zuk dizkigutzu, bai, sortu,
beti-betiko pekatu ori
oinpean dezagun artu!

18/ Aurtxo guzien maixu jatorra
zu dotriñ eta kantuan,
konpesioko lanetan berriz
ordu txarrik etzeguan;
amaika otoitz egin dituzu
gure Jaunaren aurrean,
gaur eta beti Donamaria'k
izango zaitu goguan.

19/ Bazoaz oraiñ gure artetik
lan asko egiñ ondoan,
millaka esker t'ematen dizut
musu bero bat eskuan;
baldiñ geiago ez bazaitugu
emen ikusten munduan,
Jaungoiko onak artu gaitzala
danok betiko zeruan.

20/ Artu gaitzatzu, Zeruko Ama,
eman zaiguzu eskua,
biotz-biotzez eskatzen dizut
guziontzako zerua,
zeru goietan bildu gaitezen
beko pamili osua;
otoitz onekiñ bukatzen det
nere azkeneko berttua.

Artzaia.

Bertso-papera, *Gráf. Izarra – San Sebastián* moldiztegia argitara emana.

Paper au noren eskutik jaso genduan idaztea aztu egin zitzaigun.

Ez degu uste bertso auek bertsolariren batek jarriak diranik. Apaizaren batek egindako lana izango dira, gure iritzirako beintzat.

Ain zuzen, *Artzaia* ageri da firmatzat paperaren beeko muturrean. Animen Artzairen bat alegia, seguru asko.

Izenburuan esaten danez, bertso auek 1965 urtekoak ditugu. Geroztik jarritako beste mixio-bertsorik, guk beintzat ez degu eskuratu. Orregatik, baditeke, gauza segurua ez bada ere, azken jarriak ere auek izatea.

ZENBAIT BERTSO TA DOÑU

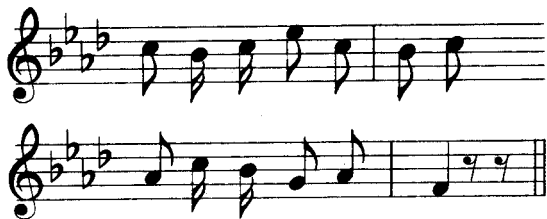
Beste mixio-sail batzuk etzaizkigu osorik agertu; bertso bakarra edo bina baizik.

Azkue zanaren ezku-idazkietan, argitara atera gabe utzi zituan bertso ta doñu auek arkitu ditugu, Berriz'ko Juan Narbaiza'ren aotik jasoak eta ondoren argibide au daukatela:

«Parece que originariamente fueron canciones de misiones de Aya (G).»

Misionistak daude
Berrizko errian,
aurkituten gareala
deritxat premian;
animen kontu gabe
beti pikardian,
bizi ete garean nago
libertade andian,
asko edo geienok
joan dan aspaldian.

2/3

* * *

Beste bertso ta doñu auek Naparroa'n jaso
zitian Azkue'k, Bakaikoa'n, Juana Bazterri-
ka'ren aotik, eta bere esku-idatzietan argitara
gabe utzi:

Atozte bada misionera
nor nai dezuten itzegin,
bear dezuna salbatzeko
jakin ezazu zer egin.

Emango dan sententziak
eztu apelaziorik,
infernura edo zerura
joanen gera zuzenik.

* * *

Beste bertso ta doñu auek ere Naparroa'n bildu zituan Azkuek'k, Imotz'en, Eraso errian, Maria Antonia Etxeberria'ren aotik, eta bere *Cancionero popular vasco* kanta-bilduman argitara eman ere bai, 750'garren zenbakian:

Espiritu Santuaren egunak dira
Pazkua Maiatzekoak,
misioaren Santo Kristori
paratzen dazkiot bertsoak,
eztitut damu nik arengana
egin ditudan pausoak.

Misio oiek Santo Kristoa
badarabilte elizen,
ezta persona au ikusita
ezpazerate (*sic*) arritzen
pentsa dezagun gurutze artan
ea zergatik jarri zen.

* * *

Jose Ariztimuño *Aitzol* zanaren bilduman,
berriz, Jokin Dorronsoro'k Ataun'en Maria
Josefa Barandiaran'i jasoak eta 1935 urtean
bialduak, bertso auek arkitu ditugu:

Aita Xabier Prantzisko
Ataungo semea,
Maria Santisimaren
enbajadore aundia.

Sermoia egin digu
kalaberarekin,
Maria Santisima
zuan berarekin.

Bear zaio eska jendeak
alkarri bai umil,
ez giñan betiko jaio,
laister bear degu il.

* * *

Sail ori osorik bildu bearrez, Baiona'ra joan eta *Herria* aldizkariaren urte ori bein da bitan pasa degu; bañan ez ditugu bertso auk arkitu.

Beste bi bertso auk, berriz, Hazparne'koak dira. Gerok idatzitako orri batean arkitu ditugu, *Kanta zaharrak* dirala esanez, *Uholde baten pare* airearekin kantatzekoak eta *Herria* aldizkarian 1963 urtean agertuak.

Bertso auk nunbait ere egongo dira, beraz; bañan gure orri ortan uste gabeko okerren bat izango da eta ezin orain bertsoak arkitu.

Ona bertso oiek:

Misionestak Hazparren
oihu dolamenez,
nehor gure artean
eririk badenetz;
hurbil gaiten guziak
laster bihotz onez,
sendaturen gaituzte
absoluzionez.

Deiheralde misionest
beharren hazlea,
hunen parabolari
ez daite enea;
bera ere baitugu
herriko semea,
makur liteke horren
hemendik uztea.

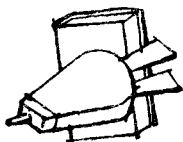
ORAINDAÑOKO LIBURUAK

1. *R. Artola*: Sagardoaren Graziya (*Aitua*).
2. *M. Soroa*: Gabon, Au ostatuba!, Anton Kaiku. (*Aitua*).
3. *F. Apalategi*: Euskal mutillak armetan, I. (*Aitua*).
4. *Pepe Artola*: Ustez laguna detan. (*Aitua*).
5. *P. M. Urruzuno*: Euskalerritik zerura. (*Aitua*).
6. *T. Alzaga*: Ramuntxo. (*Aitua*).
7. *R. Azkarate*: Galtzaundi. (*Aitua*).
8. *A. Apaolaza*: Patxiko Txerren. (*Aitua*).
9. *B. Iraola*: Oroitzak. (*Aitua*).
10. Errege eguneko bertso sayoa. (*Aitua*).
11. *P. Larzabal*: Bordaxuri. (*Aitua*).
12. *Bilintx*: Bertso ta lan guziak. (*Aitua*).
13. *M. Izeta*: Dirua galgarri. (*Aitua*).
14. *P. Larzabal*: Iru ziren. (*Aitua*).
15. Ezkontza galdutako bertsoak, I. (*Aitua*).
16. *A. M.ª Zabala*: Gabon gau bat. (*Aitua*).
17. *A. M.ª Zabala*: Malentxo alargun! (*Aitua*).
- 18-19. *A. Zavala*: Txirrita. (*Aitua*).
20. *F. Goñi*: Lurdesko gertaerak. (*Aitua*).
21. *P. Larzabal*: Herriko bozak. (*Aitua*).
22. Bertsolarien txapelketa (30-XII-1962). (*Aitua*).
23. Aizkolariak. (*Aitua*).
24. *F. Imaz*: Bertso guziak. (*Aitua*).
25. *A. P. Iturriaga*: Jolasak. (*Aitua*).
26. *A. M.ª Zabala*, *A. Larraitz*, *Mir*: Periyaren zalapartak. (*Aitua*)

27. Azpeitiko Premiyoaren bertsoak. (*Aitua*).
28. *B. A. Mogel*: Ipui onak. (*Aitua*).
29. *T. Alzaga*: Burruntziya. (*Aitua*).
30. *G. Anduaga*: Egunsentiko txoria. (*Aitua*).
31. *M. Soroa*: Baratzan. (*Aitua*).
32. *M. Elizegui, A. Zavala*: Pello Errotaren bizitza. (*Aitua*).
33. *M. Elizegui, A. Zavala*: Pello Errotak jarritako bertsoak. (*Aitua*).
34. *P. Larzabal*: Senpere-n gertatua. (*Aitua*).
- 35-36. *J. V. de Echagaray*: Festara. (*Aitua*).
37. *A. Cardaberaz*: Euskeraren berri onak. (*Aitua*).
38. *S. Salaverria*: Neronek tirako nizkin. (*Aitua*).
39. *Bertsolariak*: Amar urteko bertso-paperak. (*Aitua*).
- 40-41. *J. R. Zubillaga*: Lardasketa. (*Aitua*).
42. *Uztapide*: Noizbait. (*Aitua*).
43. *Bertsolari-txapelketa (1-I-1965)*. (*Aitua*).
44. *P. Larzabal*: Hilla esposatu. (*Aitua*).
- 45-46. *J. M. Satrustegui*: Bordel bertsolaria. (*Aitua*).
47. *J. M. Urruzuno*: Iru ziri. (*Aitua*).
48. *P. Barrutia, Sor Luisa, X. Munibe*: Teatro zaarra. (*Aitua*).
- 49-50. *A. Zavala*: Pello Errotaren itzala. (*Aitua*).
51. *P. M. Urruzuno*: Ur-zale baten ipuiak. (*Aitua*).
- 52-53. *G. Anduaga*: Bertso-bilduma. (*Aitua*).
54. *A. Zavala*: Pernando Amezketarra bertsolaria. (*Aitua*).
55. *Basarri*: Laugarren txinpartak. (*Aitua*).
56. *A. Zavala*: Udarregi bertsolaria. (*Aitua*).
- 57-58. *C. Beobide*: Asis'ko Lorea. (*Aitua*).
59. *A. Zavala*: Axentxio Txanka bertsolaria. (*Aitua*).
60. *A. Zavala*: Errikotxia, Itxaspe ta beste zenbait bertsolari. (*Aitua*).
61. *A. Zavala*: Gaztelu bertsolaria. (*Aitua*).
62. *A. Zavala*: Zarautz'ko Zaldubi bertsolaria. (*Aitua*).
- 63-64. *A. Zavala*: Juan eta Pello Zabaleta bertsolariak. (*Aitua*).
65. *J. M. Satrustegui*: Luzaide'ko kantiak. (*Aitua*).
66. *A. Zavala*: Iru bertsolari. (*Aitua*).
67. *Bertsolari-txapelketa (11-VI-1967)*. (*Aitua*).
- 68-69-70. *A. Zavala*: Alzo'ko Imaz bertsolaria.
- 71-72. *A. Iturriaga*: Ipuiak. (*Aitua*).
73. *A. Zavala*: Iru anai bertsolari. (*Aitua*).
- 74-75. *A. Zavala*: Erreterria'ko bertsolari zaarrak. (*Aitua*).

76. *A. Zavala*: Alza'ko bertsolari zaarrak. (*Aitua*).
- 77-78. *A. Zavala*: Paulo Yanzi ta bere lagun bertsok. (*Aitua*).
- 79-80-81. *A. Zavala*: Lexo bertsolaria.
82. *A. Zavala*: Juan María Zubizarreta bertsolaria. (*Aitua*).
83. *A. Zavala*: Motza, Zulaika eta Ugalde bertsolariak. (*Aitua*).
84. *M. Matxain*: Uste gabean. (*Aitua*).
85. *Xalbador*: Ezin bertzean. (*Aitua*).
- 86-87. *A. Zavala*: F. Iturzaeta bertsolaria.
- 88-89-90. *A. Zavala*: Xenpelar bertsolaria.
91. *A. Zavala*: Txapel bertsolaria. (*Aitua*).
92. *I. Alkain*, *A. Zavala*: Alkain aita-semeak. (*Aitua*).
93. *A. Zavala*: Zubeltzu ta Saikola bertsolariak. (*Aitua*).
94. *A. Zavala*: Atano ta Estrada bertsolariak. (*Aitua*).
- 95-96. *A. Zavala*: Azkoitia'ko zenbait bertsolari.
97. *A. Zavala*: Bidasoa aldeko bost bertsolari. (*Aitua*).
- 98-99. *Inozentzio Olea*: Goierriko lorak.
100. *Manuel Lasarte*: Bertso-mordoxka. (*Aitua*).
- 101-102. *A. Zavala*: Txirritaren bertsoak. I. (*Aitua*).
- 103-104. *A. Zavala*: Txirritaren bertsoak. II. (*Aitua*).
105. *José Inazio Etxeberria*: Mendi gañetik. (*Aitua*).
106. *A. Zavala*: Pastor Izuela.- Ezkioko ta Segurako itxuak. (*Aitua*).
107. *A. Zavala*: Zepai bertsolaria. (*Aitua*).
108. *Mattin*: Ahal dena. (*Aitua*).
- 109-110. *P. Lafitte*: Mañex Etchamendy bertsolaria.
111. *Bertsolariak*: Xenpelar-aria, 1972. (*Aitua*).
112. *Basarri*: Sortu zaizkidanak. (*Aitua*).
113. *P. M. Urruzuno*: Sasiletrau baten ziria. (*Aitia*).
114. *A. Zavala*: Kaskazuri bertsolaria.
115. *A. Zavala*: Larraburu, Lexoti ta Balentin bertsolariak. (*Aitua*).
116. *A. Zavala*: Oiartzungo bost bertsolari. (*Aitua*).
- 117-118. *Balendin Enbeita*: Nere apurra.
119. *A. Zavala*: Oiartzungo beste lau bertsolari. (*Aitua*).
- 120-121-122. *A. Zavala*: Mendaro Txirristaka.
- 123-124-125. *A. Zavala*: Zapiain anaiak.
126. *A. Zavala*: Ustu ezin zan ganbara.
127. *M. Arozamena*: Nere aldia.
128. *A. Zavala*: Amodiozko penak bertso berrietan.
129. *A. Zavala*: Afrika'ko gerra (1859-1860).
130. *A. Zavala*: Patxi Erauskin bertsolaria (I).
131. *A. Zavala*: Patxi Erauskin bertsolaria (II).

132. *A. Zavala*: Patxi Erauskin bertsolaria (III).
133. *A. Zavala*: Arrantzaleen bizitza.
134. *J.M. Arrizabalo - A. Zavala*: Baso-mutillak.
135. *A. Zavala*: Jaioak bizi nai.
136. *A. Zavala*: Noe'ren ontzia.
- 137-138. *Ataño*: Txantxangorri kantaria.
139. *A. Zavala*: Soldaduzkako bertsoak.
140. *A. Zavala*: Nekazariak bai miseriak.
141. *Bertsolariak*: Bertsolari-Txapelketa Nagusia (Donostia, 1980-I-6).
142. *A. Zavala*: Txabolategi, Ekoro eta Leunda bertsolariak.
143. *J.J. Irazusta*: Nork bere bidea (I). (*Aitua*).
144. *J.J. Irazusta*: Nork bere bidea (II). (*Aitua*).
145. *J.J. Irazusta*: Nork bere bidea (III). (*Aitua*).
146. *A. Zavala*: Berridi eta Kuxkullu bertsolariak.
147. *Ataño*: Txori.
148. *I. Alkain, A. Zavala*: Gerrateko ibillerak (I).
149. *I. Alkain, A. Zavala*: Gerrateko ibillerak (II).
150. *I. Alkain, A. Zavala*: Gerrateko ibillerak (III).
151. *Mattin Treku*: Etxe xokotik kantari.
152. *Xalbador*: Herria gogoan.
153. *J.K. ZapiRAIN, Ataño*: Zure Pasio Santua. Asis'ko San Frantziskoren bizitza.
154. *A. Zavala*: Jan-edanaren bertsoak (I).
155. *A. Zavala*: Jan-edanaren bertsoak (II).
156. *F. Artola, Bordari, R. Artola*: Aritz beraren adarrak.
157. *Elkar lanean*: Lexoti bertsolaria.
158. *Mari Treku*: Mattin, nere gizona.
159. *Txomin Garmendia*: Denbora pasa.
160. *Txomin Garmendia*: Bizitzaren arian.
161. *A. Zavala*: Kuba'ko gerra.
162. *J. M. Arrieta*: Nere ondar alea.
163. *J. C. Arrosagaray*: California-tik kantuz.
164. *A. Zavala*: Mixioetako bertsoak (I).
165. *A. Zavala*: Mixioetako bertsoak (II).

AUSPOA
LIBURUTEGIA